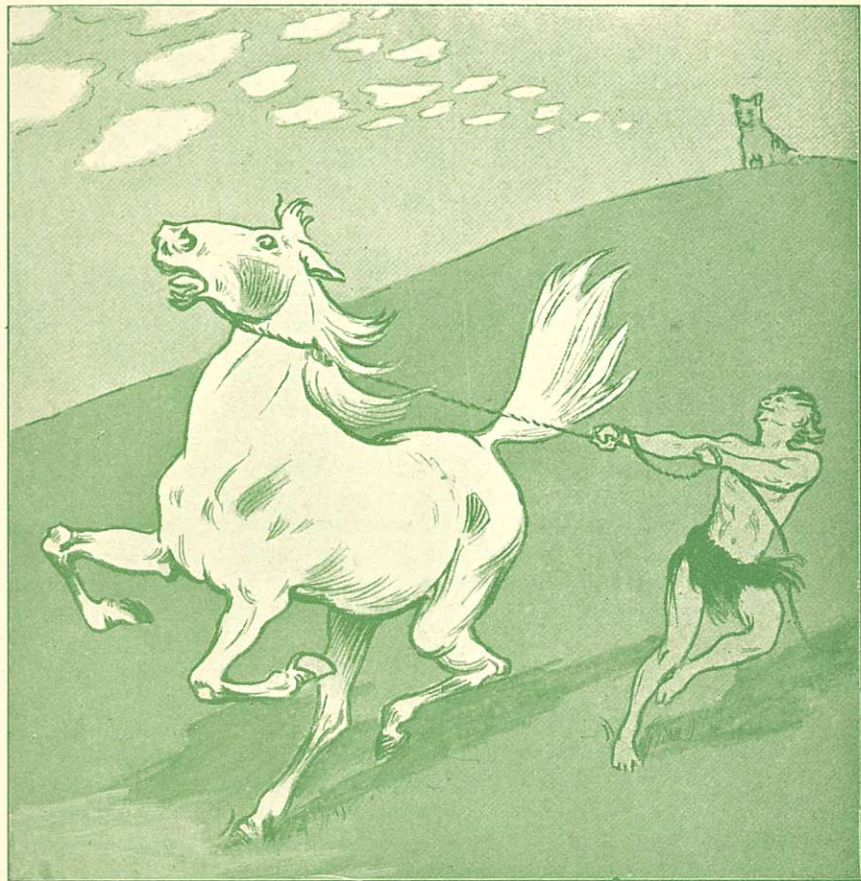

KAKSIJALKA

Kirjoittanut CARL EWALD

N:o 14

25 p:niä

MAILTA JA MERILTÄ

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✦✦✦ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✦✦✦

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 14.

KAKSIJALKA

KIRJOITTANUT
CARL EWALD

ENSIMÄINEN LUKU.

Vanhat eläimet.

Se tapahtui eräänä päivänä monta, monta vuotta sitten.

Ja se tapahtui lämpimissä maissa, missä aurinko paistaa väkevämmin kuin täällä, ja sade lankeaa taajempänä, ja kaikki eläimet ja kasvit menestyvät paremmin, koska talvi ei ole niiden kasvua haittaamassa.

Metsä oli täynnä eloa ja ääntä.

Kärpäset surisivat, varpunen söi kärpäsiä, ja haukka söi varpusia. Mehiläiset ryömivät kukkiin hakemaan mettä, jalopeura karjui, ja linnut lauloivat, puro solisi, ja ruoho kasvoi. Puut seisoivat humisten, ja niiden juuret imivät mehua maasta. Kukkaset tuoksuivat ja helottivat.

Yhtäkkiä syntyi kumma hiljaisuus.

Oli kuin kaikki olisivat pidättäneet hengitystään ja kuunnelleet ja tuijottaneet. Puitten humina taukosi. Orvokki havahtui unelmistaan ja silmäsi kummissaan ylös. Jalopeura kohotti päätään ja pysähtyi, toinen etukäpälä ilmassa. Hirvi lakkasi pureksimasta ruohoa, kotka lepuutti siipiaan korkealla ilmassa, ja pienoinen hiiri pisti päänsä kolostaan ulos ja heristi korviaan.

Metsässä tuli käyden kaksi olentoa, jotka olivat erilaiset kuin muut ja jommoisia kukaan ei ollut koskaan ennen nähnyt.

He kulkivat pystyssä. Heidän otsansa oli korkea, silmänsä väkevät. He pitivät toisiaan kädestä ja katselivat ympärilleen, ikäänkuin tietämättä missä olivat.

»Mitä ihmeessä nuo ovat?» sanoi jalopeura.

»Eläimiä ne ovat», sanoi hirvi. »Nehän osaavat kävellä. Mutta kummasti ne kävelevät. Mikseivät ne juokse neljän jalan, koska niillä kerran on neljä raajaa? Pääsisivät nopeammin.»

»Hoo», sanoi käärme. »Minulla ei ole yhtään jalkaa, mutta luulisin sentään pääseväni aimo vauhtia.»

»Minä en usko, että ne ovat eläimiä», sanoi satakieli. »Eihän niillä ole höyheniä eikä karvoja, paitsi hiukan päässä.»

»Suomuksetkin välttäisivät», sanoi hauki, pistäen nokkansa joesta ylös.

»Monet saavat tulla toimeen paljas-ihoisina», sanoi kastemato hiljaa.

»Ei niillä ole häntää», sanoi hiiri. »Eivät ne ole ikimaaailmassa olleet eläimiä.»

»Eihän minullakaan ole häntää», sanoi sammakko. »Ja tuskinpa sentään kukaan väittää, etten minä muka ole eläin.»

»Kas . . . katsokaahan», sanoi jalopeura, »nyt toinen niistä ottaa kiven etukäpäälänsä . . . sitä minä en osaisi tehdä.»

»Mutta sen osaan minä», sanoi oranki, apina. »Eihän se ole mitään. Muuten voin helposti tyydyttää uteliaisuutenne. Nuo kaksi pystypäätä ovat kuin ovatkin oikeita eläimiä. Mmies vaimoineen, nimeltä K a k s i j a l k a, eteistä sukua minulle.»

»Vai niin», sanoi jalopeura. »Mikset mene tervehtimään heitä?»

»En ole tuttava», sanoi oranki. »Enkä muuten ollenkaan välitä olla heidän kanssaan tekemisissä. Olen vain kuullut heistä . . . he ovat, nähkääs, tuollaisia köyhiä, vallan hunningolle joutuneita apinoita. Jonkun appelsiinin kyllä pistän heille silloin-tällöin, mutta en mene ensinkään västiuuseen heistä.»

»He näyttävät aika maukkailta», sanoi jalopeura. »Mielisinpä melkein koettaa, miltä he maistuvat.»

»Minun puolestani kyllä sopii koettaa», sanoi oranki. »Ei heistä koskaan tule suvulle kunniaa, ja hukka heidät kuitenkin lopulta perii.»

Jalopeura meni heitä vastaan, mutta kadotti yhtäkkiä rohkeutensa, kun tuli heidän eteensä. Se ei itsekään käsittänyt miksi, sillä muuten ei ollut metsässä niin mitään, jota se olisi pelännyt. Mutta noilla uusilla eläimillä oli niin kummalliset silmät ja he astuivat niin rohkeasti tietään, että jalopeura arveli heillä olevan jonkun salaisen näkymättömän voiman. Heidän hampaansa eivät olleet erinomaiset, ja kyntensä eivät olleet mistään kotoisin. Mutta jotakin heissä oli aivan varmaan.

Siksi se väistyi nolona heidän tieltään.

»Mikset syönyt heitä?» kysyi naarasjalopeura.

»Ei ollut nälkä», vastasi uros.

Se heittihe lepäämään korkeaan ruohikkoon ja oli kuin ei enää lainkaan olisi muistanut heitä. Muut eläimet tekivät samoin, sillä jalopeura oli ylhäisin. Mutta kaikki olivat vain olevinaan, sillä jok'ikisen ajatukset askartelivat noissa uusissa eläimissä.

Sillaikaa Kaksijalka ja hänen vaimonsa vaelsivat yhä edelleen, ja mitä pitemmälle he tulivat, sitä enemmän he ihmettelivät maailman iha-
nuutta. Heillä ei ollut aavistustakaan siitä huomiosta, minkä herättivät,

eivätkä he nähneet, miten kaikki eläimet salaa seurasivat heidän jälkiään. Kaikkiällä, minne he tulivat, lähensivät puut latvojaan ja kuiskailivat, linnut seurasivat heitä ilmassa, ja joka pensaasta katsoivat kummastelevat silmät heidän jälkeensä.

»Tähän asetumme asumaan», sanoi Kaksijalka ja osoitti ihmeen kaudista pientä niittyä, jonka halki virtasi joki ruohon ja kukkien keskellä.

»Ei — vaan tänne!» huusi hänen vaimonsa ja poikkesi läheiseen metsään, missä puut loivat tummia varjoja ja sammal oli tiheä ja pehmyt.

»Kuinka ihmeellisesti heidän äänensä helisee», sanoi satakieli. »Heillä on enemmän säveliä kuin minulla.»

»Jolleivät he olisi niin suuria, niin neuvoisin heitä rakentamaan pesänsä viereeni kaislikkoon», sanoi kaislakerttu.

Molemmat uudet eläimet kulkivat edelleen ja löysivät aina entistä kauniimpia paikkoja eivätkä osanneet päättää minne jäädä.

Silloin he tapasivat koiran, joka ontui pahasti, sillä se oli loukannut kypälänsä terävään kiveen. Se koetti juosta pakoon, mutta ei päässyt. Vaimo otti sen kiinni ja tarkasteli haavoittunutta kypälää.

»Anna kun autan sinua, poloista», sanoi hän. »Odota hetkinen... loukkasin itse hiljattain jalkani ja paransin sen lehdellä.»

Koira huomasi hänen tarkoittavan hyvää. Se jäi rauhassa seisomaan siksi aikaa kuin nainen juoksi pensaikkoon lehtiä hakemaan. Kaksijalka silitti sen selkää ja haasteli sille hyviä sanoja. Sitten nainen palasi tuoden lehtiä, pani ne kypälälle ja sitoi köynnöksellä kiinni.

»Nyt saat juosta», sanoi hän. »Huomenna olet terve.»

He kävelivät edelleen, mutta koira jäi seisomaan, katsoi heidän jälkeensä ja heilutti häntäänsä. Toiset eläimet tulivat esille pensaiden takaa.

»Sinä puhuit noiden vierasten kanssa... mitä he sanoivat... millaisia olivat?» kysyivät kaikki yhteen ääneen.

»He ovat parempia kuin muut metsän eläimet», vastasi koira. »Paransivat kypäläni ja silittelivät nahkaani. Sitä en koskaan unhot.»

»He paransivat koiran kypälän... he silittivät koiran nahkaa...»

Tällainen puhe kulki suusta suuhun metsässä. Puut sitä kuiskailivat toisilleen, kukkasat huokasivat ja nyökkäsivät, sisiliskot levittivät juttua edelleen, ja satakieli teki siitä laulun. Uudet eläimet jatkoivat matkaansa eivätkä enää muistelleet koiraa.

Mutta vihdoin he väsyivät, niin että istahtivat maahan. He kumartuivat lähteen yli ja joivat ja hymyilivät kuvillensa, jotka he näkivät vedessä. He poimivat puista mehukkaita hedelmiä ja söivät niitä. Kun aurinko laski, paneutuivat he nurmelle nukkumaan kädet toistensa kaulassa. Koira, joka oli seurannut heidän jälkiään, makasi vähän syrjässä, pää etukypälillä ja katsoen heihin.

Pyöreä täysikuu paistoi suoraan alas heihin. Se paistoi vasten härän leveätä naamaa, kun tämä seiso i ja katseli heitä.

»Möö», sanoi härkä.

»Muu», sanoi kuu. »Mitäs töllistelet siinä?»

»Katsonpahan noita kahta, jotka tuossa makaavat ja nukkuvat», vastasi härkä. »Tunnetko heitä?»

»Luulenpa, että jotain tuon näköistä on joskus ryöminyt pinnallani monta monituista vuotta sitten», sanoi kuu. »Mutta en ole varma siitä. Muistini on kovin heikontunut viimeisen sadantuhannen vuoden kuluessa. Töin-tuskin jaksan pitää ajatukseni koossa sen verran, että saan kunnolla suoritetuksi retkeni taivaalla.»

»Niin, ei minunkaan älyni ole kaikkein terävimpiä», sanoi härkä. »Mutta minä pelkään.»

»Noitako tuossa?» kysyi kuu.

»En osaa selittää sitä», sanoi härkä. »Mutta en voi sietää heitä.»

»No tallaa heidät kuoliaaksi sitten», sanoi kuu.

»En tohdi», sanoi härkä. »En yksin. Mutta ehkä saan jonkun toisen avukseni.»

»Se on oma asiiasi», sanoi kuu. »Minusta se on yhdentekevää.»

Se purjehti matkoihinsa. Härkä seiso paikallaan, märehti, mietiskeli, mutta ei päässyt pitemmälle.

»Nukkuvatko he?» kysyi lammas ja pisti pitkän naamansa esiin härän vieressä.

Ja yhtäkkiä koko niitty alkoi elää.

Siellä olivat koolla kaikki eläimet, jotka olivat seuranneet noiden kahden vaellusta, — sekä ne, jotka päivin nukkuvat ja öisin metsästävät, että ne, jotka toimivat auringon valossa. Ei kukaan enää ajatellut työtä eikä lepoa. Ei kukaan yrittänyt tehdä toiselle pahaa. Jalopeura ja hirvi, susi ja lammas, kissa ja hiiri ja hevonen ja härkä ja monet muut seisoi-
vat rinnakkain ruohikossa. Kotka istui puunlatvassa keskellä metsän pikkulintujen parvea. Oranki istui matalalla oksalla syöden appelsiinia. Kana seiso mättäällä ketun vieressä, hanhi ja ankka kelluivat purossa kurkotellen kaulojaan.

»Koska olemme kaikki täällä koolla, niin keskustelkaamme asiasta», sanoi jalopeura.

»Oletko kylläinen?» kysäisi härkä.

»Olen», vastasi jalopeura. »Tänä yönä on rauha ja ystävyys välillä.»

»No sitten ehdotan, että muutta mutkitta paikalla iskemme kuoliaaksi nuo molemmat vieraat eläimet», sanoi härkä.

»Mikä kumma sinuun on mennyt?» kysyi jalopeura. »Olethan aina ollut tyynimielinen raavas, joka pureksit ruohoa ja liikukset rauhallisesti etkä tee pahaa edes kissalle. Mikä sinut yhtäkkiä on saanut näin verenhimoiseksi?»

»En osaa selittää sitä», sanoi härkä. »Mutta minulla on semmoinen pakottava tunne, että meidän pitää niin pian kuin suinkin lyödä heidät kuoliaaksi. Heidän kerallaan tulee onnettomuus. He ovat pahoja. Jollette seuraa neuvoani, saatte nähdä, että kerran sitä katkerasti kadutte jok'ikinen.»

»Minä kannatan härkää», sanoi hevonen. »Purkaa heidät kuoliaaksi, tallatkaa heidät hengiltä, mitä pikemmin sitä parempi.»

»Lyökää kuoliaaksi, lyökää kuoliaaksi!» huusivat lammas, vuohi ja hirvi yhteen ääneen.

»Tehkää se, tehkää se!» kirkuivat hanhi, ankka ja kana.

»Enpä ole moista kuullut eläissän», sanoi jalopeura katsellen kummissaan ympärilleen. »Metsän kaikkein rauhallisimmat ja pelkurimaisimmat eläimet tahtovat surmata kaksi muukalaista. Mitä he sitten ovat tehneet teille? Miksi pelkäätte heitä?»

»En minäkään osaa sitä selittää», sanoi hevonen. »Mutta tunnen, että he ovat vaarallisia. Kupeitani ja jalkojani pakottaa.»

»Minusta on kuin nahkaani nyljettäisiin, kun ajattelen noita kahta», sanoi härkä. »Tunnen hampaiden iskeytyvän lihaani.»

»Minua palelee, ikäänkuin olisi villani viety», sanoi lammas.

»Minusta tuntuu, kuin minut paistettaisiin tulella ja syötäisiin», sanoi hanhi.

»Niin minustakin!» kirkuivat ankka ja kana.

»Sepä vasta merkkillistä», sanoi jalopeura. »En ole moista ikinä ennen kuullut enkä ymmärrä teidän tuntemuksianne. Mitä nuo vieraat muka tekevät teille? Alasti he kulkevat keskellämme, syövät silloin-tällöin omenan tai appelsiinin eivätkä tee pienintäkään pahaa. He käyvät kahdella vaivaisella jalalla, kun taas teillä on neljä, joilla voitte juosta heidän tieltään niinkuin ei mitään. Sarvet teillä on ja kynnet ja hampaat... mitä siis pelkäätte?»

»Katua saat tätä». Vaara uhkaa sinua niinkuin meitä muitakin.»

»En tiedä mistään vaarasta enkä tunne pelkoa», sanoi jalopeura ylpeästi. »Mutta eikö todella yksikään teistä tahdo pitää noiden vierasten puolta?»

»Elleivät he olisi sukua minulle, tekisin sen mielelläni», sanoi oranki. »Mutta sukulaistensa hyväksi puhuminen näyttää kovin rumalta. Antakaa heidän juoksennella, kunnes heittävät henkensä. Heistä ei ole kerrassaan mitään vaaraa.»

»No ainakin minä tahdon sanoa heistä jotakin hyvää», sanoi koira. »Käpäläni on jo melkein terve, ja minä luulen, että he ovat viisaampia kuin te kaikki muut yhteensä. En ikäpäivinä unhota mitä hyvää he ovat tehneet minulle.»

»Oikein, kuomaseni», sanoi jalopeura. »Sinä olet kelpo poika, ja näkyy että olet hyvästä perheestä. En usko näitä Kaksijalkoja vaarallisiksi enkä aio tehdä heille pahaa. Tietysti... jos tapaan heidät jonakin päivänä nälissäni, niin syön heidät. Se on eri asia. Nälkä on jokaisen herra. Mutta tänä yönä olen kylläinen, ja nyt menen kotia nukkumaan. Hyvää yötä, koko joukko!»

Sitten ei kukaan enää sanonut mitään. Hiljaa niinkuin olivat tulleetkin hiipivät eläimet pois. Yö kului, ja idässä alkoi aamu sarastaa.

Mutta silloin kiitivät yhtäkkiä härkä, hevonen, lammas ja vuohi täyttä karkua pitkin niittyä. Niiden jäljessä juoksivat hanhi, ankka ja kana minkä pääsivät. Härkä oli etumaisena ja ryntäsi sarvet tanassa päin sitä paikkaa, missä vieraat nukuivat.

Mutta samassa karkasi koira pystyyn ja alkoi haukkua vimmatusti. Molemmat uudet eläimet heräsivät ja kavahtivat jaloilleen. Ja kun he

siinä seisoivat suorina ja solakkoina valkoisine jäsenineen ja väkevine silmineen nousevan auringon valossa, niin kauhu valtasi vanhat eläimet ja ne pötkivät pakoon.

»Kiitos, ystävä!» sanoi Kaksijalka ja taputti koiraa.

Kaksijalan vaimo tarkasti sen kipeätä käpälää ja puheli sille kauniilla äänellään. Koira nuoli hänen käsiään.

Sitten uudet eläimet peseytyivät joessa. Ja sitten Kaksijalka kapusi omenapuuhun hankkiakseen aamiaista itselleen ja vaimolleen.

Puussa istui oranki pureskellen omenaa.

»Tiehesi siitä!» huudahti Kaksijalka uhkaavasti. »Tämä puu on minun, tiedä se! Ja varo, ettet koske ainoaankaan omenaani!»

»Voi hyvä isä!» sanoi oranki. »Millä äänellä sinä puhut minulle! Ja minä vielä puolustin sinua viime yönä, kun kaikki muut eläimet tahtoivat tappaa sinut.»

»Korjaa luusi, ilettävä apina!» huusi Kaksijalka.

Hän taittoi puusta oksan ja sivalsi sillä pari kertaa apinaa niin lujasti, että se ulvoen pakeni metsään.

TOINEN LUKU.

Lapsi.

Päivät kuluivat.

Metsässä oli elämää sekä ylhäällä että alhaalla. Kaikilla naaraksilla oli munat tai poikaset, ja kaikilla uroksilla oli puuhaa ravinnon hankkimisessa perheelle. Kukin kulki omilla asioillaan eikä ajatellut naapuriaan, paitsi milloin tahtoi syödä hänet.

Uudet eläimet olivat rakentaneet pesänsä muutamalle joen saarelle.

Se tapahtui siksi, että jalopeura oli eräänä päivänä kohdannut heidät metsän rinnassa. Se oli väistänyt heitä kuten viime kerrallakin, mutta katsonut heihin sillä tavoin, että Kaksijalan vaimo alkoi pelätä.

»Se syö meidät jonakin päivänä», sanoi hän. »En uskalla enää nukkua niityllä.»

Sitten oli mies löytänyt pienen saaren ja rakentanut sinne majan oksista ja ruohoista. Joka päivä he kahlasivat joen poikki ja poimivat hedelmiä metsästä. Joka yön he nukkuivat majassaan. Eläimet olivat vähitellen kaikki tottuneet heihin ja puhuivat enää harvoin heistä. Koira vain ei koskaan unohtanut juosta aamuisin joen rantaan haukkumaan heille hyvää huomenta. Ja oranki panetteli heitä kaikkialla.

Mutta eläimet eivät piitanneet sen puheista. »Mitä joutavista», sanoi hirvi. »Tiedetään ne sukulaisten juorut.»

Eräänä yönä uudet eläimet saivat poikasen.

»Kaksijalalla on pieniä», kertoi varpunen, joka lensi kaikkialla ja aina tiesi uutisia.

»Voi voi, pitääpä käväistä lasta katsomassa», sanoi satakieli-emo. »Munani pysyvät kyllä lämpiminä viisi minuuttia.»

»Ketun akka on jo lähtenyt, niin että tohdin kyllä jättää poikaseni yksin hetkeksi», sanoi hanhi.

Alhaalla joen rannalla oli suuri varpaisjoukko koolla.

Kaikki naarakset olivat juosseet kotoaan ja katselivat joen yli Kaksijalan puolelle. Kaksijalan vaimo istui nurmella majan edustalla lapsi rinnoillaan. Kaksijalka istui vieressä syöden appelsiinia.

»Samanlainen tuo näkyy olevan kuin miesväki yleensä», sanoi hirvi-emäntä.

»Pahempiakin on», sanoi myyrä-emo. »Minun mieheni, tiedättekös, syö suuhunsa lapset, jollen pidä varaani.»

»Miehet ovat joutavaa väkeä», sanoi hämähäkki-akka. »Minä söin mieheni heti kun olin muninut.»

»Säästä meitä pöyristyttäviltä jutuiltasi», sanoi satakieli-emo. »Saisi tuo muuten laulaa vaimollensa hiukan. Niin tekee minun mieheni.»

»Katsokaahan poikasta . . . kuinka se on suloinen!» sanoi kaislakerttu-emo.

»Tuollainen pikku itikka!» sanoi hirvi-emäntä. »Eihän se osaa edes seisoa jaloillaan, ja varpunen sanoo, että se syntyi jo kello yksitoista eilen illalla. Kun minun vasikkani oli tunnin vanha, niin se jo juoksenteli iloisena pitkin niittyä.»

»Miltä tuo tuommoinen näyttää, kanniskella noin pientä raukkaa käsivarrellaan», sanoi kenguru, pussieläin. »Minun jos olisi, niin saisipa olla koreasti pussissa, kunnes kykenee liikkumaan omin neuvojin. Mutta tokko tuolla vaimo paralla pussia onkaan.»

»Lapsihan on näkevä», sanoi revotar. »Minun pentuni, tiedättekös, ovat sokeat kokonaista yhdeksän päivää.»

»Älkää unohtako, että he ovat köyhää väkeä», sanoi oranki. »Eikä ole mikään leikin asia, kun köyhät saavat lapsia. Poliisin tulisi kieltää semmoinen.»

»Joutavia», sanoi satakieli-emo. »Poikanen on soma, sen voi jokainen äiti nähdä — Hoi . . . rouva Kaksijalka! Ruokkikaa sitä toukilla! Siitä se lihoo.»

»Maatkaa herran tähden yöllä sen päällä!» huusi kaislakerttu-emo. »Muuten se vilustuu.»

»Älkää huoliko siitä, mitä ne sanovat!» huusi hirvi-emäntä. »Käyttäkää maitoa vain! Se on parasta. Ja pankaa se nurmelle ja antakaa sen juosta itse. Siihen on lasta paras totuttaa jo pienenä.»

Kaksijalan vaimo katseli lastaan eikä kuunnellut eläinten puheita. Pienokainen oli nyt saanut juoda tarpeekseen ja alkoi kirkua ja potkia. Kaksijalka otti sen käsiinsä, kohotti sen korkealle ilmaan ja nauroi sille.

»Voi ihme, kuinka se on sievä!» sanoi kaislakerttu.

»On se», sanoi hirvi-emäntä. »Mutta vanhemmat ovat pöyhkeätä väkeä. Eivät ole näkevinäänkään toisia.»

Ja sitten se huusi saareen: »Ei tee mitään, rouva Kaksijalka. Käytäkää vain edelleenkin maitoa. Jos rupeaa loppumaan, niin tulkaa huolehti minun luokseni. Toinen vasikkani kuoli eilen, niin että minulta sitä kyllä liikenee.»

Sitten kaikki laittautuivat kiireesti kotiinsa, jotteivät heidän miehensä huomaisi heidän juosseen kylällä suutaan soittamassa.

»Menen hakemaan pari appelsiinia tai jotain muuta sentapaista», sanoi Kaksijalka. »Kestää kyllä jonkun aikaa, ennenkuin tulen kotiin, sillä olemme jo syöneet puhtaiksi kaikki lähiseudun puut.»

»Pidä kiirettä», sanoi hänen vaimonsa. »Tiedäthän, etten halua olla yksinäni tähän aikaan.»

Mies kahlasi joen poikki ja meni metsään. Hetken kuluttua hän palasi löydettyään vain pari pientä, keuhkoa hedelmää. Hän oli harmissaan siitä, ja samoin oli hänen vaimonsa, sillä hänen oli nälkä. Sitten he istuivat ja tuumivat, eivätkö voisi löytää mitään muuta syötävää lähietäisyydeltä. Sillä kun ilta joutui, eivät he tohtineet lainkaan poistua saareltaan.

»Eililsiltana näin joessa saukon», sanoi Kaksijalka. »Se otti kiinni suuren kalan ja söi sen. Ehkä mekin voimme tehdä niin.»

»Koetahan», sanoi vaimo. »Ruokaa minun pitää saada, vaikka mikä olisi.»

Mies meni jokeen ja koppoi kouriinsa suuren hauen, joka uida vengotti aivan hänen ohitsensa eikä aavistanut mitään pahaa. Olihan se nähnyt hänen niin monta kertaa kahlaavan joen poikki, eikä mies ollut sitä koskaan huomannut. Nyt Kaksijalka viskasi sen saarelle, ja siinä se makasi suu auki haukkoen ilmaa ja huutaen voimainsa takaa:

»Hoi . . . hohoi . . . murha . . . auttakaa . . .!»

Mutta sitten se kuoli. Kaksijalka ja hänen vaimonsa söivät sen, ja katso, se maistui oikein hyvältä.

»Tuoppa minulle huomennakin tuollainen kala», sanoi vaimo. »Totta puhuakseni, noihin omeniin olin jo kyllästynyt.»

Seuraavana päivänä mies meni taas jokeen. Eikä aikaakaan, niin hän löysi hyvän kalan, mutta juuri kun hän aikoi ottaa sen, sieppasi saukko sen aivan hänen nenänsä edestä.

»Menetkö tiehesi joestani, senkin varas!» kiljaisi mies ja huitaisi sen perään.

»Varkaaksiko sanat?» vastasi saukko ja näytti valkoisia hampaitaan. »Luullakseni joki on minun. Minä asuin täällä ennen kuin sinä tulit.»

Kaksijalka juoksi maalle, nouti suuria kiviä ja viskeli niillä saukkoa. Eräs sattui sitä kuonoon, niin että veri rupesi juoksemaan. Saukko katkeytyi koloonsa, ja Kaksijalka pyydysti toisen kalan, jonka vei vaimolleen.

Mutta kun saukko yöllä tuli esiin taas, istui oranki rannalla ja nyökäsi sille. »Kaikki näin», sanoi se. »Istuin tuolla puussa ja näin, kun hän sinua nakkasi kivellä. Vesi tuli aivan punaiseksi verestäsi. Minuakin hän kerran piteli pahoin. Sanoi, että omenat ovat hänen, ja ajoi minut kepakolla puusta pois. Ja olemme kuitenkin sukulaisia.»

»Kunpa voisın tappaa hänet», sanoi saukko kiristellen hampaitaan. »Mutta olen liian pieni.»

»Aika neuvon tuo», vastasi oranki. »Kyllä me hänet vielä nutistamme.»

KOLMAS LUKU.

Verta.

Aurinko paahtoi, ja maa oli niin kuiva, että ihan tuskastutti.

Puiden ja pensaiden lehdet riippuivat lerpallaan, ja ruoho oli niin kärventynyt ja keltainen, että härkä tuskin saattoi löytää ainuttakaan vihantaa töyhtöä. Vesi oli joessa niin alhaalla, että kalat ajoivat karille, ja puro oli kuivunut jo aikoja sitten. Eläimet viruivat puiden varjossa haukkoen ilmaa. Monin paikoin kuolivat kukat ja eläimet. Ei ollut helppoa Kaksijalan perheenkään olo.

Käärme yksin oli tyytyväinen. Se venyttelihe päivänpaisteessa, ja elämä oli sen mielestä ihanaa.

»Paista, paista, päivä kulta», se sanoi. »Mitä enemmän, sitä parempi. Nyt vasta alan tuntea eläväni.»

Mutta eräänä päivänä tuli sade.

Ei se ollut mikään semmoinen sade, missä voi levittää sateenvarjon suojakseen tai odottaa porttikäytävässä kuuron ohimenoa. Ei, se syökyi pilvistä kuin saavista kaataen, niin ettei voinut erottaa edes kättään silmiensä edessä, ja sitä kesti päivästä päivään, ikäänkuin ei olisi aikunut loppua tullakaan. Se lotisi ja romisi ja rummutteli kuivia lehtiä, niin ettei voinut kuulla edes omaa ääntänsä. Joki virtasi taas, puro heräsi horroksestaan ja lauloi kovemmin kuin koskaan ennen. Koko maa oli kuin janoinen suu, joka joi ja joi saamatta sittenkään janoansa sammumaan.

Ilo oli yleinen.

Puut oikoivat itseään ja työnsivät esiin uusia vesoja, ja ruoho nousi vehmaana mullasta. Kukat saivat jälleen umppuja, sammakot kurnuttivat, niin että kuului yli koko metsän, ja kalat mielissään polskuttivat pyrstöllään. Kaksijalka istui perheineen lehtimajansa edustalla iloiten muiden mukana.

Mutta sade jatkui.

Joki tulvi yli äyräittensä, ja Kaksijalka alkoi pelätä, että saarensa saattoi hukkua aaltoihin. Sadevesi tunki majan katon läpi, niin ettei sisässä ollut ainuttakaan kuivaa paikkaa.

»Lasta palelee», sanoi hänen vaimonsa.

He päättivät lähteä saarelta pois ja pääsivät suurella vaivalla joen poikki, niin syvä se jo oli. He kahlasivat märän niityn halki ja kantoivat vuorotellen lasta. Sitten he löysivät puun, johon saattoivat asettua. He palmikoivat oksia yhteen ja laittoivat katon ja tukkivat reiät parhaansa mukaan ruohoilla ja sammalilla, ja niin oli heillä pesä taas.

»Tänne ylös asti ei vesi pääse», sanoi mies.

»Mutta katon läpi sataa», sanoi vaimo. »Lasta palelee ja minua myös.»

»Enkö minä sitä aina ole sanonut», puhui oranki. »Ei heillä ole turkia eikä mitään, ja surkea loppu heitä odottaa.»

»Teidän olisi pitänyt ruokkia poikasta toukilla, rouva Kaksijalka», sanoi satakieli-emo. »Silloin se olisi kostunut paremmin. Minun poikaseni ovat jo melkein yhtä suuret kuin minä itsekin.»

»Teidän olisi pitänyt laskea se niitylle ja antaa sen juosta itse, niinkuin neuvoin teitä tekemään», sanoi hirvi-emäntä. »Nyt se tulisi toimeen omin neuvoin.»

»Asettukaa makaamaan sen päälle!» huusi kaislakerttu. »Sillä tapaa minä pidin poikaseni lämpiminä.»

Vaimo ei virkkanut mitään, vaan katseli poikaansa, joka värisi vilusta.

»Oikeastaan se on ihan vihaksipistävän hemmoteltu lapsi», sanoi siili-emo. »Hyvänen aika . . . mikä on, se on, ja kun on kerran laittanut lapsia maailmaan, pitää antaa niille myöskin kunnollinen kasvatus. Mutta tuommoinen pojankolli, puolen vuoden vanha ja vielä äidin rinnoilla . . . hyi häpeä. Selkään sen pitäisi saada ja sitten mars, ulos maailmalle!»

»Tuosta väestä ei ole niin mihinkään», sanoi emähirvi. »Eivät he ota järjen sanaa kuuleviin korviinsa, ja syyttäkööt itseään, jos käy huonosti.»

Sitten eläimet menivät tiehensä. Kaksijalan vaimo istui puussa, sade valui virtana, ja poikaneen parkui vilusta.

»Katso tuota tyhmää lammasta alhaalla niityllä», sanoi vaimo. »Sen on hyvä olla paksussa turkissaan, ja minun pienen poika kultaseni täytyy virua täällä ja paleltua.»

Kaksijalka kuuli tämän kyllä, mutta ei vastannut mitään. Hän istui hetkisen ääneti ja mietti. Sitten hän laskeutui puusta maahan ja mietti vieläkin. Sade ropisi ja loiskui. Ylhäällä puussa parkui hänen pikku poikansa viluissaan.

Niityllä kulki lammas syöden ruohoa.

Silloin Kaksijalka nousi ja meni lammasta kohti. Mennessään hän otti kouraansa terävän kiven. Hän astui vallan hitaasti ja katseli toisaanne, jottei lammas alkaisi pelätä. Sitten hän äkkiä hyppäsi sen kimpuun.

»Mää-ää! Murha . . . auttakaa . . . minä kuolen!» huusi lammas.

Kaksijalka iski sitä kivellä otsaan, niin että se tupertui maahan. Sitten hän kuristi sen käsillään ja laahasi kotiinsa.

Terävällä kivellään hän teki viilloksen nahkaan ja alkoi nylkeä sitä kynsillään. Hänen vaimonsa tuli avuksi. He kävivät hampain kiinni, jotta työ sujuisi nopeammin, ja kesken kaiken he pysähtyivät ja katsoivat toisiinsa iloisin silmin.

»Sepä maistui!» sanoi mies.

»Ihmeen hyvältä», vastasi vaimo. »Pitäkäämme kiirettä, että saamme pojalle turkin, ja sitten syömme.»

Kaksijalka joi lampaan verta ja puraisi lihaa.

»Tunnen itseni vahvemmaksi kuin milloinkaan», sanoi hän. »Tulkoon jalopeura nyt, niin saa nähdä.»

He saivat nahan nyljetyksi ja käärivät siihen lapsen, joka heti sen jälkeen nukkui. Sitten he laahasivat lampaan jäännöksen ylös puuhunsa ja rupesivat syömään sitä. Mitä enemmän he söivät, sitä reippaammiksi ja voimakkaammiksi he tunsivat itsensä. Eivät he enää ajatelleet kylmyyttä ja sadetta, vaan haastelivat sopuisasti tulevaisuudesta, josta eivät olleet puhuneet koskaan ennen.

»Minäkin haluaisin tuollaisen lammasturkin», sanoi vaimo.

»Sen saat», sanoi mies kaluten luuta. »Ehkä löydämme jonkun toisen eläimen, jolla on vielä pehmeämpi ja lämpimämpi nahka. Minä tahdon myöskin turkit . . . kuules . . . mitähän jos laittaisimme lammasnahasta katon, niin ei sataisi läpi. Huomenna lähden hakemaan enemmän lampaita ja lyön ne kuoliaaksi ja tuon kotiin.»

»Sitten syömme ne», sanoi vaimo.

»Tietysti!» sanoi mies. »Joka päivä syömme lihaa. Olipa hyvä, että keksimme tämän, sillä joen kalat ovat jo alkaneet pelätä minua.»

»Ole vain varuillasi, ettei sinun käy pahoin», sanoi vaimo.

»Sen teen», sanoi mies. »Huomisaamuna varhain menen jokirantaan ja kokoan enemmän teräviä kiviä, jos sattuisin kadottamaan sen, mikä minulla nyt on. Kuules . . . tiedätkö mitä . . . minä panen kepin nään semmoisen terävän kiven . . . sidon sen kiinni lujalla köynnöksellä . . . pitkän kepin, ymmärrätkö. Sillä voin iskeä lampaan jo ennen kuin tulen sen viereen . . . voin heittää kepin . . . sillä ne rupeavat tietysti pelkäämään minua, kun saavat tietää, että olen tappanut yhden niistä.»

Sillaikaa kuin he näin haastelivat, olivat kaikki eläimet keräytyneet niitylle, niinkuin ensimmäisenä yönä vieraiden eläinten tultua.

»Kaksijalka on lyönyt lampaan kuoliaaksi!» kirkui varpunen ja riensi edelleen levittämään uutistansa, niin märkä ja pörröinen kuin olikin saateesta.

»Kaksijalka on murhannut lampaan ja härän ja vuohen!» räähkyi varis ja räpytteli märkiä siipiään.

»Älähän», sanoi härkä. »Vielä minä jumalan kiitos olen hengissä, mutta muuten odotan mitä pahinta.»

»Kaksijalka on tappanut kaikki metsän eläimet . . . hän istuu keskellä niittyä ja syö jalopeuraa», kuiskivat kaislat toisilleen.

Silloin kaikki hyökkäsivät niitylle katsomaan, miten asian laita oli. Jalopeura seiso heidän keskellään, pää uljaasti pystyssä.

»Mikä hätä nyt?» kysyi se.

»Saanko puhua?» sanoi oranki sormi pystyssä. »Istuin tuolla palmupuussa ja näin kaiken. Se oli hirveätä.»

»Sinä olet oikeastaan aika halju», sanoi jalopeura. »Todistat omaa sukuasi vastaan.»

»Kaukaista sukua, kovin kaukaista», vastasi oranki. »Tahdon huomauttaa, että olen nimenomaan kieltäytynyt kaikesta edesvastuusta, mitä tulee näihin Kaksijalkoihin, jotka ovat vain häpeäksi suvulle. — No niin. Istuin puussa ja näin, miten mies hyppäsi esiin, heittäytyi lampaan kimppeun ja kuristi sen. Sitten hän laahasi eläin paran puunsa luo, missä asuu. Hiivin jäljestä ja katsoin, kuinka hän nytki sen. Akka auttoi häntä, ja sitten he kiipesivät puuhun ja rupesivat syömään.»

»Siinäkö kaikki?» kysyi jalopeura. »Minä olen syönyt monta lammasta eläissani, vaikka nyttemmin pidänkin hirvistä enemmän. Miksei Kaksijalka saisi ottaa itselleen lihapalasta, kun hänen tekee mieli?»

»Sallittakoon minun muistuttaa niistä sanoista, jotka lausuin viime kokouksessamme täällä», sanoi härkä. »Sinun on hyvä puhua niinkuin

puhut, sillä sinulle Kaksijalka ei voi mitään. Me toiset, meitä hän syö. Mutta sinun tulisi pitää varasi. Hänestä saattaa koitua sinulle vaarallinen kilpailija, jos hän saa paljon lapsia, jotka kaikki syövät lampaita.»

»Ovathan toki härät jäljellä», sanoi jalopeura nauraen, niin että sen hirvittävät hampaat loistivat.

»Niinpä kyllä», vastasi härkä peräytyen varovaisesti jonkun verran. »Mutta tulee härkienkin vuoro, kun hän nyt kerran on päässyt veren makuun. Hän näyttää pelottavan ahneelta.»

»Hm», sanoi jalopeura. »Saattaahan siinä olla hiukan perää. Muuten en juuri pidä tällaisista pitkistä puheista. Mutta kuulustelkaamme miestä.»

Se lähti, ja oranki juoksi palvelusintoisena sen edellä. »Tätä tietä . . . tätä tietä», neuvoi se.

Jalopeura tuli Kaksijalan pesäpuun alle. Kaikki metsän eläimet olivat seuranneet sitä ja heristivät korviaan ja tuijottivat.

»Kaksijalka!» ärjyi jalopeura hirvittävällä äänellään. Se kuului kuin ukkosen jyrynä, ja kaikki vavahtivat kauhusta. Jalopeura huiskutti häntäänsä ja katsoi ylös puuhun. Ei ääntäkään kuulunut sieltä. Jalopeura huusi uudestaan, mutta kukaan ei vastannut.

»Julkeat roistot», virkkoi oranki.

»Ehkä he ovat kuolleet», sanoi satakieli. »Ovat ehkä syöneet lamasta niin, että ovat haljenneet.»

»Ei liian runsas ruoka tapa, vaan liian niukka», sanoi sika, joka koko ajan tonki kärsällään maata löytääkseen syötävää.

Silloin jalopeura möläytti uudestaan ja niin lujaan, että pieni sirkkunen pudota tipahti oksaltaan ihan käärmeen kitaan. Käärme nielaisi sen, kumpaisenkaan päästämättä ääntäkään, niin ettei kukaan saanut vihiä koko tapauksesta.

Nyt tuli Kaksijalka näkyviin puun latvassa.

Hän oli nukkunut sikeästi vankan ateriansa jälkeen ja oli vimmossaan herätyksestä. Hänen tukkansa oli pörrössä, silmänsä veristivät, ja suusta pursui vaahto.

»Kuka uskaltaa häiritä untani?» hän huusi.

»Minä . . . jalopeura.»

»Jalopeura . . . eläinten kuningas», lausuiivat kaikki kunnioittavasti yhteen ääneen.

»Minä olen kuningas omassa talossani», vastasi Kaksijalka. »Menkää matkaanne, tahdon nukkua!»

»Hän uhmaa jalopeuraa . . . hän on hullu . . . hän on mennyttä miestä!» huusivat eläimet.

Mutta Kaksijalka sieppasi lampaan reisiluun, tähtäsi hyvin ja paiskasi sen kaikin voimin päin jalopeuraa. Se sattui keskelle otsaa. Jalopeura päästi hirveän kiljunnan. Kaikki eläimet pakenivat kauhistuneina. Jalopeura juoksi niiden joukossa kiljuen yhä, niin että koko metsä kaikui.

Mutta Kaksijalka laskeutui levolle jälleen ja nukkui päiväkoitteen seen asti.

Kun hän heräsi ja astui alas puusta, oli koira siellä kaluamassa luuta,

jonka hän oli lennättänyt päin jalopeuraa. Koira heilutti häntäänsä. Kaksijalka antoi sille toisenkin luun.

»Tahdotko olla palvelijani ja ystäväni?» kysyi hän.

»Tahdon kyllä», vastasi koira. »Sinä olet ollut minulle parempi kuin muut, ja olet väkevämpi ja viisaampi kuin toiset.»

»Hyvä», sanoi Kaksijalka. »Sinun tulee vartioida asuntoani ja auttaa minua metsästyksessä ja muuten olla seuralaisenani.»

NELJÄS LUKU.

Aika kuluu.

Sadeaika loppui, aurinko sai taas vallan, tuli taaskin sadeaika ja sitten auringonpaiste ja niin edespäin. Aika kului niinkuin pitääkin.

Kaksijalan perhe oli saanut uuden asunnon, joka oli parempi kuin sekä lehtimaja saareissa että pesä omenapuussa.

Se oli kallioluola, jonka Kaksijalka oli eräällä retkellään löytänyt. Se oli kuumana vuodenaikana vilpoisa, kylmänä leuto, suojasi varmasti sateelta, ja sitten sen saattoi sulkea paadella yöksi tai vaaran uhattessa. Kaksijalka sisusti sen nahkoilla ja tilkitsi sammalilla ja istui hauskasti ja hyvinvoipana perheineen ja koirineen kodissaan.

Puuhää hänellä kyllä oli, sillä perhe oli kasvanut. Nyt oli hänellä kolme lasta, jotka kostuivat hyvin ja söivät kuin heinäsiirkat. Hänen täytyi myöskin olla hyvin varuillaan siitä yöstä lähtien, jolloin oli singahuttanut luun jalopeuran otsaan. Sillä hän ei ainoastaan ollut saanut eläinten kuningasta vihollisekseen, vaan useimmat metsän eläimet olivat käyneet epäluuloisiksi häntä kohtaan.

Siihen oli niillä täysi syy, sillä Kaksijalasta oli tullut ankara metsästäjä, joka ei ollut jalopeuraa huonompi.

Luolan perimmässä huoneessa hän säilytti kahta suurta keihästä ja yhtä pientä, jota hänen vanhin poikansa jo käytteli aika näppärästi. He väijyivät viekkaasti saalista niinkuin jalopeura ja muutkin metsänpedit tekivät. Koira ajoi sen heidän luokseen, ja sitten he viskasivat keihäänsä ja surmasivat sen.

»Hän metsästää paremmin kuin minä», sanoi jalopeura puolisolleen eräänä iltahetkenä. »Tänään hänen keihäänsä surmasi nuoren hirven, jonka minä olin katsonut itselleni.»

»Miksi et ottanut sitä itse?» kysyi naarasjalopeura.

»Hiivin ruohikossa sitä kohti», vastasi jalopeura. »Mutta ennenkuin ennätin hypätä, oli hän tapanut sen. Hänen keihäänsä oli pystyssä sen kaulassa, ja se kaatui paikalla kuolleena maahan.»

»Miksi et ottanut häneltä saalista, jonka hän oli kaatanut?» kysyi puoliso edelleen.

»Hänellä oli toinen keihäs kädessään», vastasi jalopeura. »Hänen pennullaan oli myöskin keihäs. En oikein ymmärrä noita keihäitä. Kehen ne sattuvat, se kaatuu maahan ja kuolee.»

»Sinä pelkää Kaksijalkaa», sanoi puoliso pilkallisesti. »Hän se on metsän kuningas etkä sinä. Jos poikasi on yhtä pelkuri kuin sinä, niin olemme hukassa.»

Jalopeura ei virkkanut mitään, vaan loikoili paikallaan tuijottaen eteensä keltaisilla silmillään.

Mutta vähän ennen päivän koittoa se hiipi Kaksijalan luolalle, kätkeytyi pensaikkoon ja odotti kärsivällisesti, kunnes ovipaasi siirrettiin syrjään. Se tapahtui kohta auringon noustua, ja jalopeura valmistautui hyökkäykseen. Sen silmät veristivät, ja se hyppäsi maltittomasti ensimmäisen kimppuun, joka näyttäytyi, iski hänet voimakkaalla kypälällään maahan ja raahasi juoksujalkaa pensaikkoon.

Hirveä kirkaisu toi Kaksijalan luolan aukolle. Siinä hän seiso i keihäs kummassakin kädessä. Jalopeura huomasi, ettei ollutkaan tappanut vihollistansa, vaan ainoastaan tämän lapsen. Se jätti lapsen ruumiin ja valmistihe uuteen hyppäykseen. Kaksijalka näki sen nyt lehvien välitse ja viskasi toisen keihäänsä, mutta ei osunut. Sitten hän heitti toisenkin keihään, mutta jalopeura oli jo menossa pitkin loikkauksin.

Itkien ja valittaen kantoivat Kaksijalka ja hänen vaimonsa kuolleen lapsen luolaan. Mutta jalopeura pakeni hädissään metsän halki. Kaikkialla eläimet kauhistuen väistyivät sen tieltä.

»Jalopeura pakenee Kaksijalkaa», ilmoitti varpunen.

Ja huhu levisi pitkin metsää ja kasvoi.

»Kaksijalka on keihäällään haavoittanut jalopeuraa», räakkyi varis.

»Kaksijalka on tappanut jalopeuran ja ajaa hänen puolisoaan takaa.»

Ja jalopeura juoksi.

Se juoksi pesänsä ohi, ikäänkuin ei olisi uskaltanut katsoa puolisoaan silmiin. Vasta iltamyöhällä se tuli kotiin.

»Vieläkö elät?» kysyi naarasjalopeura ivallisesti. »Koko metsä hokee sinun kuolleen. Entä Kaksijalka?»

»Tapoin yhden hänen pennuistaan», sanoi jalopeura vihaisena.

»Mitä se hyödyttää?» kysyi naaras.

Silloin jalopeura antoi puolisolleen korvapuustin, jota tämä ei ollut saanut koskaan ennen, paneutui maata ja tuijotti eteensä keltaisilla silmillään.

Mutta metsän eläimet kummastelivat ja kuiskailivat:

»Jalopeura pelkää . . . jalopeura pakenee Kaksijalkaa . . . »

»Enkö minä sitä sanonut?» huusi härkä. »Meidän olisi pitänyt heti tappaa heidät.»

»Niinpä niin», sanoi hevonen. »Jospa jalopeura olisi totellut neuvoamme.»

»Niinpä niin», huokasivat ankka ja hanhi ja kana.

Mutta oranki siirtyi syrjempään ja mietti.

»Serkku ei ole niin hölmö kuin luulin», sanoi se itseksensä. »Enpä oikeastaan tiedä miksi en minäkin voisi mennä ja tehdä samoin. Olen hänen näköisensä, mutta monessa suhteessa etevämpi häntä, niin että pitäisihän minun tulla toimeen vähintään yhtä hyvin kuin hän.»

Se otti kepin ja koetti käydä niinkuin Kaksijalka. Tämä onnistui varsin hyvin, ja sitten se karkasi muiden eläinten kimppuun. Se ko-

hotti keppiänsä ja karjui ja pani silmänsä julmasti mulkoilemaan. Mutta eläimet kokoontuivat sen ympärille ja nauroivat sen pataluhaksi. Kettusieppasi kepin sen kädestä, hirvi puski sitä pakaroihin, varpunen istahti hävyttömästi sen päälle ilvehtimään, ja syntyi semmoinen remu, että oranki pakeni ja piiloutui tiheimpään näreikköön.

Mutta seuraavana aamuna eläimet saivat muuta ajattelemista.

Ne näkivät miten Kaksijalka kanto ruumiin metsään ja kasasi sen päälle kiviröykkiön. Hänen vaimonsa poimi punaisimpia kukkia ja sirotti ne kiville.

»Onko mokomaa nähty!» sanoi satakieli. »Saahan toki kuollut tavallisesti maata siinä, mihin se on kaatunut. Mutta tuon poikasen takia puuhataan niin, kuin tulisi sen muisto elämään iankaikkisesti. Minä puolestani en suinkaan tiedä, minne ovat joutuneet ne viimevuotiset poikasen, jotka ovat hengissä, vielä vähemmin sitä, missä lie se poloinen, joka putosi pesästä ja taittoi niskansa.»

»Saatte nähdä. Vielä tulee pahempaakin», sanoi härkä.

Ja niin tulikin. Viikon kuluttua tapahtui sellaista, mikä pöyristytti metsän eläimiä enemmän kuin mikään tähän asti nähty.

Kaksijalan vaimo näki puussa komean paratiisilinnun.

»Voi ihme, millaisia sulkia!» hän huudahti. »Kunpa saisi päähänsä tuollaisen koristeen!»

Kaksijalka, joka tahtoi tehdä kaikkensa lohduttaakseen lapsen kuolemata surevaa vaimoansa, läksi heti keihäineen ulos ja palasi hetken kuluttua kuollut paratiisilintu kädessään. Vaimo repi siitä höyhenet ja pani ne tukkaansa ja oli mielestään hyvin kaunis, ja samoin Kaksijalanakin mielestä.

»Tuo on toki liian häijyä», sanoi satakieli. »Tappaa, ruoja, linnun vain koristaakseen vaimonsa sen höyhenillä. Onko mokomaa nähty! Ihan saa olla mielissään, että on vain harmaa ja ruma.»

Paratiisilinnun leski meni suuren joukon seuraamana jalopeuran luo.

»Uudet eläimet ovat tappaneet mieheni», se sanoi. »Olen leski, neljän kylmän munan äiti. Jos olisin jäänyt niitä hautomaan, olisi minun täytynyt kuolla nälkään, elättäjäni kun on murhattu. Siksi jätin ne menäkseni hankkimaan ruokaa. Kun tulin kotiin, olivat ne kylmät ja kuolleet. Olen tässä vaatimassa kosta murhaajalle.»

»Mitäpä tästä olisi sanottava?» vastasi jalopeura. »Paljon on metsässä leskiä. En minä itsekään kysy, onko eläimellä, jonka nälkäisenä ollessani tapan, vaimo ja lapsia kotona.»

»Hän ei tehnyt sitä nälän vuoksi», sanoi paratiisilintu. »Hän teki sen vain lahjoittaakseen vaimollensa höyhenkoristuksen.»

»Mikäpä hänelle neuvoksi, kun vaimo sitä tahtoo», vastasi jalopeura. »Ei ole leikkiä joutua emäntänsä vihoihin.»

Jotkut eläimistä naurahivat tälle. Mutta useimmat pudistivat päätänsä ja pitivät sitä huonona pilana, joka ei soveltunut eläinten kuninkaalle.

Lähimpinä päivinä metsän eläimet eivät muusta puhuneet kuin Kaksijalasta. Jokaisella oli joku valitus häntä vastaan.

»Äsken hän otti koko pesäni, jossa oli seitsemäntoista vasta munittua munaa», sanoi kana.

»Joki on tyhjä kaloista», sanoi saukko. »Ja lisäksi saa vielä selkäänsä.»

»Ei voi enää käydä rauhassa laiumella», sanoi hirvi.

»Eikä kukaan meitä puolusta», sanoi lammas alakuloisesti.

Mutta vaikka suurten ja ylhäisten eläinten kesken olikin suru ja pelko vallalla, olivat pienet ja köyhät yhtä hyvillään, vieläpä oikein iloitsivatkin suurten onnettomuudesta.

»Mitä se meihin kuuluu?» sanoi kärpänen. »Antaa suurten syödä toisiaan minkä voivat — meidän käy joka tapauksessa miten käy. Minä puolestani siedän Kaksijalkaa paremmin kuin satakieltä.»

»Ei kukaan ole turvassa», sanoi mehiläinen. »Eilen hän ryösti hunajani.»

»Niin», sanoi kastemato. »Ja toissapäivänä hän otti oman veljeni ja pani hänet koukkuun, jolla pyydysti ahvenen.»

VIIDES LUKU.

Kaksijalka karjanhoitajana.

Kaksijalka istui luolansa edustalla ja mietti. Hänen jalkainsa juuressa makasi koira ja nukkui. Sisällä Kaksijalan vaimo hommaili aamiaista.

Kaksijalka oli pahalla tuulella, sillä metsästys oli onnistunut huonosti.

Eilen hän oli samonnut metsässä ristiin-rastiin saamatta mitään, eikä tänään ollut käynyt paremmin.

Eläimet olivat ruvenneet pelkäämään häntä. Hänen keihäänsä oli tehnyt niin paljon tuhoa niiden keskuudessa, että ne pakenivat jo kaukaa nähdessään hänet. Ne tiesivät, mihin aikoihin hänen oli tapana metsästää, ja pysyttelivät piilopaikoissaan silloin. Ne asettivat vartioita, jotka kovilla huudoilla varoittivat, milloin hän tai hänen koiransa tuli näkyviin. Luolan lähitienoilla ei ollut härkää, ei hirveä, ei lammasta, ei vuolta. Harvoin mikään niistä kävi syömässä ruohoa luolan alapuolella olevalta niityltä. Kaikki ne pysyttelivät siellä, missä metsä oli tihein ja missä hän tuskin pääsi kulkemaan. Eikä häntä juuri haluttanut metsästää siellä, missä jalopeura saattoi väijyä joka askeleella.

»Huonosti meidän vain käy, Valpas», sanoi hän koiralle. »Pitää keksiä jotakin uutta.»

Hän hioi veitsiään ja kirveitään, jotka oli valmistanut limssiöstä, ja silloin tuli hänen vaimonsa ulos tuoden aamiaisen, jona oli pelkkiä omenia ja pähkinöitä. Edes kalaa he eivät olleet voineet saada. Kalat katosivat heti, kun näkivät vedessä Kaksijalan varjon.

»Kuules», sanoi Kaksijalka äkkiä. »Olisi oikeastaan paljon mukavampaa, jos pyytäisin pari lammasta ja pitäisimme ne täällä kotona luolassa. Ne saisivat vuonia, jotka me voisimme teurastaa, eikä minun tarvitsisi aina ja alituisesti käydä metsästämisessä.»

Tämä oli vaimon mielestä oiva tuuma, ja heidän puhellessaan siitä tuli Kaksijalka hyvälle tuulelle taas. Hän punoi köynnöksistä pitkän köyden ja läksi keihäinensä matkaan koiransa ja kahden poikansa seuraamana.

Kauan hän hiiviskeli metsän reunassa, ennenkuin sai näkyviinsä emälampaan, joka kahden vuonan seurassa kulki laiturilla kaukana niityllä. Nelinryömin hän konttasi niiden luo, heitti suopunkinsa ja osasi niin hyvin, että silmukka putosi ihan lampaan kaulaan. Se määkyi surkeasti, mutta silmukka pysyi paikallaan ja vetäytyi yhä kireämmälle. Iloisena Kaksijalka vei lampaan pois, ja vuonat seurasivat mukana, sillä eiväthän ne tienneet mitä muutakaan tehdä.

Kotia tultuaan hän sitoi lampaan erääseen puuhun, joka kasvoi luolan edustalla. Toisen vuonan he söivät, toinen jätettiin eloon. Lapset juoksivat niitylle ja toivat ruohoja syllyksen toisensa perästä, ja lammas söi ja imetti vuonaansa.

»Aiotko syödä minutkin?» kysyi se, kun Kaksijalka illalla istui perheineen luolan edustalla iloiten työstään.

»En», vastasi Kaksijalka. »Aion pitää sinut luonani, ja sinun tulee olla palvelijani samoin kuin koira. Huomenna menen pyydystämään miehesi. Sitten teidän pitää synnyttää minulle monta vuonaa, joista syön muutamat, toiset säilytän, miten parhaaksi näen.»

»Sinä tapoit sisareni ja nyljit hänen nahkansa», sanoi lammas.

»Niin tuhma en ole enää», sanoi Kaksijalka. »Saat nähdä.»

Kaksijalan vaimo tuli veitsi kädessä ja leikkasi vanhan lampaan vilat. Lammas teki vastarintaa ja määkyi surkeasti, mutta Kaksijalka piti kiinni, niin ettei siinä mikään auttanut.

»Palellunhan sadeaikana itse!» huusi lammas.

»Joutavia», sanoi Kaksijalka. »Kun tulee kylmä, otan sinut sisälle luolaani. Tarvitsen villasi, sillä teemme niistä vaatteita itsellemme. Turha sinun on vastustella. Jos olet siivolla ja tottelevainen, saat luonani paremmat olot kuin sinulla ikinä ennen on ollut.»

Yöllä Kaksijalan nukkuessa lammas mietiskeli asemaansa. Pensaikosta tuli näkyviin härän pää, ja vähän sen jälkeen saapui paikalle hirvi ja hevonen ja vuohi sekä joukko muita eläimiä.

»Mitä hän nyt on keksinyt?» kysyi härkä. »Varpunen kertoi, että hän on kytkenyt sinut kiinni ja kerinnyt villasi.»

»Se on liiankin totta», sanoi lammas. »Katso itse, kuinka alaston olen. Toisen vuonani hän söi, ja huomenna hän menee vangitsemaan mieheni. Mutta on hän sentään myöskin kantanut minulle ruohoa, niin että olen syönyt vatsani täyteen.»

»Se on hirmuista», sanoi härkä. »Mutta emmehän ole muuta [voineet odottaakaan. Etkö voi riistäytyä irti?]

»Olen koettanut», vastasi lammas. »Mutta se ei onnistu. Mitä kovemmin vedän, sitä lujemmin silmukka puristaa kaulaani. Vanki olen ja vankina pysyn.»

»Orjuus on pahempi kuolemaa», sanoi susi. »Teen vuonallesi sen palveluksen, että syön hänet.»

Samassa se hyökkäsi vuonan kimppuun ja puri sitä kurkkuun. Vuona päästi kovan huodon. Kaksijalka heräsi ja syöksyi ulos, ja kaikki eläimet pakenivat.

»Olet kai nukkunut, Valpas», sanoi hän. »Huomenna pitää keksiä keino tällaisen onnettomuuden välttämiseksi. Se vielä puuttuisi, että saisimme pyydystää ja ruokkia lampaita suden paistiksi.»

Ja seuraavana aamuna hän keksi keinon.

Hän meni poikinensa metsään, ja he kaatoivat puita kirveillään. He tekivät niistä teräväpäisiä paaluja ja saatuaan niitä hyvän joukon löivät ne maahan piiriin luolan edustalle. Sitten he kietoivat oksia paalujen väliin, ja auringon laskiessa oli siinä turvallinen ja vahva aitaus, jonka yli ei mikään susi voinut hypätä. Sen suojaan hän pani lampaan.

Parin päivän kuluttua hän pyydysti suopungillaan pässin. Hän jatkoi metsästystään, ja ennen pitkää oli siellä lehmä ja sonni ja niiden vasikka. Koko perhe juoksi ruohoa kokoomassa, mutta he eivät sittenkään saaneet tarpeeksi. Aitauksessa olevat eläimet mylvivät.

Yöllä ne haastelivat keskenään.

»Suoraan sanoen», tuumi lammas, »on tällä elämällä hyvätkin puolensa. Tuolla alhaalla niityllä oli kuitenkin aina henki vaarassa. Sai pelätä jalopeuraa ja sutta, käärmettä ja kotkaa, puhumattakaan Kaksijalasta itsestään.»

»Saattaahan siinä olla perää», sanoi lehmä. »Mutta en voi sietää sitä tapaa, millä Kaksijalan vaimo venyttää utariani. Enkä ole yhtään varma, etteivät he jonakin kauniina päivänä teurasta minua. Sitäpaitsi on meitä täällä kohta liian monta.»

KUODES LUKU.

Kaksijalka vaeltaa.

Kaksijalalle alkoi käydä vaikeaksi hankkia ruohoa niille monille eläimille, joita hänellä oli aitauksessaan. Hän ja hänen perheensä olivat aikoja sitten repineet kaiken, mikä kasvoi luolan lähetyvillä. Nyt heidän täytyi kulkea pitkiä matkoja löytääkseen jotakin, ja sitä oli hankala saada kotiin.

»Meidän pitää muuttaa», sanoi hän vaimolleen. »Emme jaksa laahata ruohoa kaikille noille eläimille. Ja kun ruoho ei tule meidän luoksemme, on meidän mentävä ruohon luo. Meidän pitää lähteä niitylle taas. Sinä saat kutoa meille villoista teltan, sitten keräämme kaikki nahat, mitä meillä on, lyömme paaluja maahan ja kiinnitämme nahat niihin. Sillä tavoin tulemme toimeen. Ja eläimet saavat käydä laitumella teltan ympärillä.»

»Mutta kun ne ovat syöneet niityn puhtaaksi?» kysyi vaimo.

»Niin ajamme ne toiselle niitylle», vastasi Kaksijalka. »Lyömme teltat kasaan, säilytämme ne härän selkään ja kuljemme edelleen.»

»Kunhan vain elukat eivät karkaisi», sanoi vaimo.

»Valpas saa auttaa minua niiden kaitsemisessa», vastasi mies. »Ja

pojat. Niin siitä selviämme. Kyllähän elukat jo tuntevat meidät ja ovat mielissään, kun silittelemme niitä. Saat nähdä, että ne ennen pitkää ovat ihan kesyjä.»

Seuraavana aamuna he alkoivat purkaa aitausta.

»Päästäneekö hän meidät vapaiksi?» sanoi härkä.

»En tahdo alas niitylle enää», sanoi lammas ja rupesi itkemään. »Jalkani ovat jäykistyneet, enkä osaa enää juosta yhtä hyvin kuin ennen. Näkönikään ei enää ole niin tarkka, ja haisti on melkein mennyttä, sillä enhän ole käyttänyt aistimiani moneen aikaan. Tahdon jäädä Kaksijalan luo ja saada ruokani hänen kädestään.»

»Orjaksi olet tullut», sanoi nauta, »etkä ansaitse vapautta. Jos suinkin on mahdollista, riistäyn irti. Eilen hän tappoi vasikkani, ja sitä en unhota ikinä.»

»Mitä siitä, jos meneekin poika tai pari ja vaikkapa itsekin kerran — mitäpä meillä vapaudessakaan on muuta odotettavissa?» sanoi lammas.

»Orjasielu!» vastasi härkä ylenkatseellisesti.

Kaksijalka sai aidan puretuksi. Sillävälin oli hänen vaimonsa pannut kaikki heidän tavaransa kokoon. He sälyttivät nautojen selkään mitä ne saattoivat kantaa, ottivat itse loput ja läksivät vaeltamaan niitylle.

»Nyt on aavistukseni toteutunut», sanoi lehmä ähkyen oudon kuormansa painosta. »Ihan tässä nääntyy.»

Ja kun he saapuivat alas niityn laitaan, heitti se äkisti taakkansa maahan ja läksi karkuun. Sonni teki saman tempun. Valpas juoksi niiden perään, mutta ne kääntyivät ja uhkasivat sarvillaan, niin että koiralla meni häntä koipien väliin. Kaksijalka heitti keihäänsä niiden jälkeen, mutta ei osunut.

»Aika neuvon tuo», tuumi hän. »Huomenna menen ja otan ne kiinni taas. Laittakaamme nyt telta pystyyn ja kapineet järjestykseen.»

He pystyttivät teltan pienelle mäelle, mistä saattoivat nähdä yli koko niityn. Mäen juurella oli lähde. Valpas ajoi lampaat niitylle ja kotia taas. Kaksijalka pyydysti kanan, hanhen ja ankan ja leikkasi niiden siivet, etteivät ne kyyneet lentämään tiehensä. Vähitellen hänelle kertyi monta lammasta ja vuohta ja paljon siipikarjaa. Kun eläimet olivat syöneet kaiken ruohon siltä paikalta, pani hän teltan kokoon ja pystytti sen toiselle niitylle, ja sen hän teki monta kertaa. Näytti kuin hän olisi aivan unohtanut naudat, mutta eräänä päivänä hänen vaimonsa muistutti häntä niistä.

»Otappa ja hanki se lehmä takaisin», sanoi hän. »Kaipa sen maitoa niin kovin. Ja sekä minun että lasten pitää saada uudet vasikkahaiset jalkineet.»

Kaksijalka otti keihäänsä, ripusti suopungin kaulaansa ja läksi nautaa hakemaan. Kuljettuaan hetkisen hän näki sen kaukana, mutta sekin huomasi hänet ja pani paikalla juoksuksi. Hevonen, joka seisoi hieman syrjempänä, katsoi pilkallisesti Kaksijalkaan.

»Olisit kai mielissäsi, jos sinulla olisi minun neljä nopsaa jalkaani», sanoi se.

»Olisinpä kyllä», vastasi Kaksijalka.

»Onpa toki hauska, että on jotain, mitä et voi anastaa», sanoi hevonen, »niin metsän herra kuin oletkin olevinasi.»

Kaksijalka ei vastannut, vaan irroitti kaikessa hiljaisuudessa suopunkinsa. Kun se oli järjestyksessä, heitti hän sen yhtäkkiä kohden hevosen päätä. Se putosi kaulaan, ja eläin karkasi pystyyn ja lensi silmät hurjina pakoon. Mutta joka askeleella silmukka kiinnittyi yhä lujemmalle, eikä Kaksijalka hellittänyt nuorasta. Vuoroin hän laahasi pitkin maata, vuoroin taas oli jaloillaan. Hän kiersi nuoran kätensä ympäri, ja se painui lihaan, niin että veri juoksi, mutta hän ei laskenut irti.

Vihdoin hevonen väsyi. Se pysähtyi ja vapisi kauttaaltaan. Vaahto valui suusta.

»Mitä tahdot minusta?» se sanoi. »Lihani ei ole herkullista eikä maitoni makeaa, eikä ole minulla viljoja, mitä voisit keritä.»

»Tahdon lainata nuo neljä jalkaasi», sanoi Kaksijalka. »Niillähän äsken pöyhkeilit. Hohhoo, seisoppa alallasi . . . jos olet siivolla, en tee sinulle pahaa.»

Hän kiersi nuoran käsi vartensa ympäri ja läheni lähenemistään. Hän taputti hikistä eläintä, tarttui sitten äkkiä sen harjaan ja heilautti itsensä sen selkään. Hevonen pillastui, heitti takajalkansa korkealle ilmaan ja koetti kaikin tavoin päästä irti ratsastajasta. Mutta Kaksijalka piteli harjasta ja nuorasta käsillään ja puristautui jaloillaan lujasti kiinni ja pysyi istuallaan, vaikka se kysyikin ponnistusta. Vähitellen hepo taas rauhoittui, ja silloin Kaksijalka taputti sen kaulaa.

»Nyt ala mennä nautan perään», hän sanoi.

Hän painoi kantapäätänsä hevosen kylkiin ja löi sitä. Sitten mentiin huimaa vauhtia niityn poikki. Nauta ei yrittänytään paeta, vaan jäi seisomaan ja töllisteli äänetönnä tuota eriskummaista näkyä. Ennenkuin se pääsi tointumaan, oli sillä suopunki kaulassa, ja Kaksijalka ratsasti saaliineen komeasti kotia.

Saavuttuaan teltan luo hän hyppäsi hevosen selästä, taputti ja kiitti sitä. Mutta ei hän näyttänyt aikovankaan irroittaa silmukkaa sen kaulasta.

»Etkö päästä minua vapaaksi?» kysyi hevonen.

»En», vastasi Kaksijalka. »Mutta annan sinulle jotakin parempaa. Juo nyt lähteestä ja sitten saat parasta ruohoa, mitä ikinä olet maistanut. Senjälkeen panet maata ja lepääät ja totut siihen ajatukseen, että olet nyt minun palveluksessa ja voit elää huoletonna lopun ikääsi, kunhan vain olet uskollinen ja kuuliainen ja teet sen pienen työmäärän, minkä sinulta vaadin.»

Hän ruokki hevosen ja satoi sen huolellisesti teltan oven pieleen. Aivan vieressä oli nauta kytkeydessään.

»Katsotaanpa, emmekö voi riistäytyä irti», kuiskasi hevonen, kun tuli yö ja Kaksijalka nukkui.

»Ei», tuumi nauta pudistaen päätänsä. »En juokse enää tieheni, vaan tyydyn kohtalooni. Hirmuista oli nähdä häntä selässäsi. Hän on meidän kaikkien herra. Kukaan ei voi häntä vastustaa.»

Mutta varpunen lensi nopein siivin pitkin metsää ja kuulutti:

»Kaksijalka on vanginnut hevonen... ratsastaa hänen selässään... on sitonut hänet telttansa viereen... hepo on Kaksijalan palvelija.»

»Kuulitko?» sanoi naarasjalopeura miehelleen. »Annatko sinäkin hänen ratsastaa selässäsi, kun hän menee metsälle?»

Jalopeura murisi uhkaavasti. »Tulkoon luokseni, jos uskaltaa!»

»Hän pitää kyllä varansa», vastasi naaras ylenkatseellisesti. »Ja sinä väistyt hänen tieltänsä, pelkuri kun olet ja suvustasi suistunut.»

Jalopeura laski päänsä käpälilleen eikä virkkanut mitään, vaan hau-toi mielessään raskaita ajatuksia.

SEITSEMÄS LUKU.

Kaksijalka kylvää.

Kaksijalka vaelsi laumoinen niityltä niitylle.

Lauma kasvoi vuosi vuodelta ja samaten perhe. Kaksijalan vaimo oli jo synnyttänyt miehelleen seitsemän poikaa ja seitsemän tytärtä, jotka kaikki menestyivät hyvin ja olivat apuna kotiaskeissa ja lauman hoidossa.

Ja eläimet mielistyivät yhä enemmän palvelijana-oloonsa. Hevonen kantoi häntä selässään metsästysretkillä ja asteli hänen rinnallaan, kun hän muutti majaa ja siirtyi uusille laidunmaille. Se tuli kutsuttaessa hänen luokseen, eikä se, enemmän kuin muutkaan, enää tosissaan ajatellut pakoa, joten siis koiran vartiatoimi oli helppo.

Saattoihan kyllä tapahtua jonkun kerran, että vapaudenhalu heräsi niissä, erittäinkin silloin kun ne sattuivat puheisiin villien eläinten kanssa. Mutta siihen se jäi.

Osuipa eräänä yönä sadeajalla hirvi tulemaan teltan luo, jonka Kaksijalka oli pystyttänyt eläintensä suojaksi.

»Te vain siellä kuivassa lojutte», sanoi hirvi tirkistäen hieman kateel-lisena suojukseen.

»Niin teemme», vastasi lammas. »Hauskempi on kuin entisinä aikoina, jolloin sai värjöttää puun alla ja kuitenkin kastui likomäräksi.»

»Sepä se», sanoi nauta. »Ja hauskaa oli kuivanakin aikana, kun saimme joka päivä hyvää ruokaa, jota Kaksijalka oli meille kerännyt, sen sijaan kuin ennen piti ravata maat ja manteret saadakseen suuhunsa ruohonkorren.»

»Mutta taidattepa saada hikoilla siitä hyvästä», sanoi hirvi. »Monta kertaa olen nähnyt teidän puurtavan ja puhkuvan herranne hyväksi.»

»Ei palkkaa ilman työtä», sanoi hevonen. »Totta puhuakseni ovat aavistukseni kuitenkin täyttyneet. Kovasti pakottaa jäseniäni tämän-päiväisen työn jälkeen.»

»Niin meidänkin», sanoi härkä.

Ankka ja hanhi ja kana olivat samaa mieltä. Mutta lammas pudisteli paksua päätänsä märehitiessään.

»En jaksa muistaa mitä olen aavistanut», se sanoi. »Minun on hyvä ollakseni niinkuin olen.»

»Mukisetteko?» murahti Valpas, joka oli vahdissa eikä koskaan nukkunut kuin toisella silmällään. »Kutsunko herraamme?»

Hirvi säikähti ja loikkasi tiehensä, ja hevonen sanoi:

»Älähän viitsi. Hän itse raatoi kovin ja on yhtä uuvuksissa kuin me muutkin. Sääli olisi häntä herättää.»

Sitten tuli hiljaista teltassa.

Mutta Kaksijalka ei nukkunut, vaan istui valveilla ja mietiskeli. Eikä hänen vaimonsakaan saanut unta.

»Olen kyllästynyt maankiertämiseen», sanoi Kaksijalka vihdoin. »Emme ole enää nuoria, perhe on kovin suuri, ja välistä väsyttää työnteko minua aikalailla.»

»Niin minustakin», sanoi vaimo. »Mutta sille tuskin mahdamme mitään. Onhan meidän pakko muutella saadaksemme ruohoa.»

Kaksijalka ei vastannut heti. Hän nousi ja meni ulos sateeseen, käväisi katsomassa elukoitaan, tuli sisään taas ja istui äskeiselle paikalleen.

Ulkona niityllä kiljui jalopeura.

»Kuulitko?» kysyi vaimo.

Kaksijalka nyökkäsi.

»Vaimo», virkkoi hän hetken kuluttua, »sanoppa mistä ruoho tulee?»

»Sen kai tiedät itse yhtä hyvin kuin minäkin», vastasi vaimo. »Olemmehan monesti puhuneet siitä, miten se levittää siemeniänsä ja miten nämä itävät lakastuneitten ruohojen välissä, kun sade tulee.»

»Aivan oikein», sanoi Kaksijalka. »Ja miksi emme voisi koota siemeniä ja kylvää itse? Jos nyt raivaamme pois tieltä kaiken vanhan ruohon ja otamme siemeniä sellaisista lajeista, joita elukkamme paraiten syövät, niin saamme kai paljon taajemman kasvun. Ja sitten voimme korjata siemeniä ja kylvää jälleen ja sillä tavoin elää samassa paikassa vuodesta vuoteen.»

»Oi, jospa pääsisimme siihen!» huudahti vaimo taputtaen käsiään.

»Miksikäs emme pääsisi?» sanoi mies. »Ja kun sen kerta voimme, niin osaamme kai myöskin rakentaa itsellemme oikean lujan huoneen — itsellemme ja elukoille. Olen varma, että me voimme kaataa suurimmatkin puut kivikirveillämme, kunhan vain olemme kärsivällisiä ja kestäme. Sateen tauottua lähden hakemaan paikkaa, mihin voimme asettua loppuiäksemme asumaan.»

Viikon kuluttua oli taivas jälleen selkeä. Kaksijalka hyppäsi hevosen selkään, otti jäähyväiset perheeltään ja sanoi palaavansa kotia vasta kun oli löytänyt mitä etsi. Kolmannen päivän illalla hän tuli takaisin ja käski kotiväen varhain seuraavana aamuna lyödä kampeet kokoon ja lähteä matkaan.

Lähestyttyä paikkaa täytyi kaikkien myöntää, että Kaksijalka oli hyvän valinnut.

Näki kohta, että maa oli mainiota ja hedelmällistä, niin vehmaana ja rehevänä siinä kaikki kasvoi. Siinä oli laaja aukea, toisella syrjällä metsä, toisella laidunmaa, jota taas rajoitti suuri järvi, missä kalat polskivat. Järven takana oli kaukaisia sinivuoria, kauniita nähdä kuin unelmien maa. Aivan metsän rinnassa oli kunnas, jonka juurella puro solisi. Puro

juoksi jokeen, joka polveillen virtasi tasangon halki ja päättyi järveen.

Ja maa kasvoi yltyleensä ruohoa ja kukkasia. Siinä oli unikoita, suu-rempia ja punaisempia kuin he konsanaan olivat nähneet, oli sinikelloja ja porkkanankukkia, kiertokasveja ja kaunokkeja, ohdakkeita ja suolaheinää ja orvokkeja ja paljon, paljon muita.

»Tänne asetumme asumaan», sanoi Kaksijalka. »Tuonne kunnaalle rakennamme suuren ja vahvan talon ja elukoille tallit ja navetat ja ympärille paaluidan suojaksi niitä vastaan, jotka tahtovat meille pahaa. Käykäämme heti toimeen. Ensin asunto, ja sitten saatte nähdä!»

Hän ja pojat ryhtyivät kaatamaan puita.

Kärsivällisesti he raatoivat päivästä päivään, mutta monta kivikirveen iskua tarvittiin, ennenkuin suuret puut antautuivat. Pelokas suhina kulki puusta puuhun syvälle metsään.

»Mitä tämä on... mitä hän meistä tahtoo... miksi meidän pitää kuolla?» kuiskivat puut toisilleen.

Mutta Kaksijalka ja hänen poikansa eivät kuulleet mitään eivätkä virkkaneet sanaakaan. He ahersivat ahertamistaan, kunnes heillä oli mitä tarvitsivat. Sitten he rakensivat kunnaalle hirsistä vankan talon — kaksi huonetta he rakensivat ja kolme eläinsuojaa ja lisäksi suuren suojuksen, jonka tarkoituksesta Kaksijalka ei vielä tahtonut mitään virkkaa. Kaikki raot he tukkivat sammalilla. Ja koko kartanon ympärille he pystyttivät vankan paaluvarustuksen, jonka kietoivat oksilla, niin että siitä tuli oiva muuri, joka saattoi suojella heitä vihollisilta.

»Siinä se», sanoi Kaksijalka. »Nyt käymme toimeen.»

Hän käski emäntänsä ommella nahkapussin kullekin perheen jäselle. Sitten he läksivät niitylle ja keräsivät pussit täyteen kaikenlaisia siemeniä, joita tahtoivat kylvää.

»Ettekö ota minuakin?» kysyi unikko karistellen punaisia terälehtiään. »Minulla on tuhansittain siemeniä pääkopassani ja olen kaunein koko maassa.»

»Saatat olla», sanoi Kaksijalka. »Mutta en voi käyttää sinua.»

»Menit minun ohitseni», virkkoi orvokki kainosti.

»Olet kyllä suloinen», vastasi Kaksijalka. »Mutta ei ole sinusta apua minulle.»

»Minut unohdat», huusi ohdake. »Olen uljain ja voimakkain.»

»Mutta minäpä olen sitkein», sanoi suolaheinä.

»Huomatkaa, ettette ota noiden siemeniä», sanoi Kaksijalka perheelleen. »Elukkamme eivät syö niitä.»

He menivät kotia pussit täynnä ja sitten edelleen ulos ja taas kotiin, kunnes olivat koonneet valtaisen kasan.

»Nyt muokkaamme maan», sanoi Kaksijalka. »Tule, hepo kulta, ja lainaa minulle voimasi kuten ennenkin.»

Hän teki auran, valjasti hevosen sen eteen ja veti sitä pitkin maata, askel askeleelta, vako vaolta. Iloiten hän näki auran kivikärjen kääntävän maan kamaraa.

»Mitä nyt?» kivahti unikko ja oli samassa kumossa.

»Turhaa työtä!» huusi ohdake. »Meidän siemenemme itävät ja tekevät sinulle kepposen.»

»Saadaan nähdä», sanoi Kaksijalka ja käski perheensä nyhtää maasta kaikki ohdakkeet ja viedä ne pois.

Ja kun oli kyntänyt mielestään tarpeeksi, kylvi hän kootut ruohon-siemenet raikkaaseen, hyvään multa.

»Nyt vuotamme sadeaikaa», hän sanoi, »ja katsomme miten käy.»

Ja sadeaika tuli, ja kaikki kävi niinkuin Kaksijalka oli toivonut.

Vihanta oras nousi kynnetystä maasta — tasainen oras, pelkkää sel-laista ruohoa, josta hänen karjansa piti. Siellä-täällä näkyi tosin jokunen ohdake ja unikko, mutta suurin osa oli hyvää ruohoa.

»Nähkää!» sanoi Kaksijalka iloisena. »Nyt kun vain tulee auringon-paiste, niin kyllä kasvaa.»

Aurinko tuli, ja koko maa oli kohta kuin vihreä ihana matto, joka kasvoi aivan silminnähävästi.

Eräänä aamuna sattui hirvi tulemaan metsän rintaan ja ällistyi nä-kyä. Sitten se huusi metsään perheellensä:

»Tulkaa tänne, niin saatte nähdä ihanan maan, jonka vertaista ette ole ikinä ennen nähneet! Joutukaa! Minä jo syön.»

»Vai jo syöt!» huusi Kaksijalka ja hyökkäsi esiin keihäs kädessä. »Pois siitä, varas! Luuletko, että olen kylvänyt otsani hiessä, jotta sinä saisit syötävää! Ala mennä! Tämä maa on minun!»

Hirvi pakeni kiireesti metsään. Mutta varpunen lensi ja kuulutti:

»Kaksijalka on vallannut suuren maakappaleen, johon ei kukaan muu saa koskea. Hän sanoi hirveä varkaaksi, kun tämä aikoi syödä siitä.»

KAHDEKSAS LUKU.

Kaksijalka nauttii elämästä.

Kun aika tuli, täytti Kaksijalka maansa sadolla sen huoneen, jonka oli rakentanut ladoksi. Ja tuskin oli sato korjattu, kun hän jo alkoi aja-tella toista vuotta.

Hän kynti uuden pellon ja vielä toisenkin ja kylvi. Seuraavana vuonna hän kaatoi kappaleen metsää ja muokkasi siitä viljelysmaata.

Ja sitä hän jatkoi vuodesta vuoteen — kunnes oli vallannut kaiken maan, minkä saattoi nähdä kotikunnaaltansa.

Talonsa ympärille hän oli istuttanut puutarhan, jossa kasvoi niitä hedelmäpuita ja yrttejä, joita hän saattoi käyttää hyväkseen. Pelto-sarat olivat pitkät ja tasaiset, kukin kasvaen omaa ruoho- tai vilja-lajiansa. Aita ympäröi kaikkea, ja ankara hän oli jokaiselle, joka tuhosi hänen töitensä tai anasti hänen omaansa.

Näytti siltä, kuin hän olisi ollut maailman herra. Kukaan ei rohjennut vastustaa häntä. Hänen karjansa kasvoi päivä päivältä, ja metsän eläi-met luikkivat heti pakoon, kun näkivät vilahduksenkaan hänestä tai hänen väestään.

Mutta syvällä metsän kätkössä ja yön pimeydessä, sekä muulloinkin ollessaan turvassa häneltä, ne haastelivat entisistä ajoista, jolloin vielä

itse olivat herroja, puhuivat kukistumisen häpeästä ja parempien aikojen toivosta.

»Hän kivittää lintu parkaa, joka noukkii jyväsän hänen maaltaan», sanoi varpunen.

»Eilen hän karkoitti minut päähkinäpensaastaan», sanoi orava.

»Hän ampui nuolen vasempaan siipeeni, kun otin vuonan», sanoi kotka.

»Minut hän on ajanut metsästä pois», sanoi susi. »Sanoi, että kaikki riista on hänen ja että jos tohdin koskea siihen, niin hän tulee vainoamaan minua ja pentujani vaikka maailman ääriin.»

»Huomenna hän ehkä saa päähänsä, että kaikki laitumet ovat hänen», sanoi hirvi. »Mistä silloin meikäläinen saa syödäkseen?»

Ohdake ja unikko ja sinikello painautuivat kokoon aidan vieressä. Orvokki piiloutui ojaan. Nokkonen seisoi synkkänä ja vihaisena Kaksijalan puutarhan aitovieressä.

»Onko meidän laitamme paremmin?» sanoi ohdake. »Karkoitettut olemme kodistamme ja saamme nyt istua syrjässä katsomassa miten typerä ruoho leviää yli koko maan. Tässä olemme vain hänen armostaan. Hän saattaa milloin tahansa surmata meidät.»

»Hän on istuttanut muutamia sisaristani puutarhaansa», sanoi orvokki.

»Niin minunkin», sanoi unikko. »Mutta siellä ei ole vapautta.»

»Pistä häntä, ohdake!» neuvoi suuri tammi.

»Sen olen tehnyt, ja hän löi minua kepillään», vastasi ohdake.

»Polta häntä, nokkonen!» sanoi tammi.

»Sen tein», sanoi nokkonen. »Ja minulle kävi yhtä huonosti kuin ohdakkeellekin.»

Mutta viljapellossa kävi tyytyväinen kuiske:

»Me... me... me... me nyt hallitsemme maata... me olemme hyviä... ja hyödyllisiä... muut ovat vain rikkaruohoa.»

»Kuulkaa noita pelkurimaisia koiria», sanoi ohdake.

»Emme me mitään voi», sanoi sinikello. »Mutta miksi te suuret puut ette kaadu ja ruhjo häntä ja hänen sikiöitänsä?»

»Kaatuminen ei ole niinkään pieni asia», vastasi tammi. »Mutta onhan meillä metsän kuningas, joka voi suojella meitä. Missä jalopeura on?»

»Niin, jalopeura... missä jalopeura on?» huusivat kaikki.

Mutta jalopeuraa ei näkynyt eikä kuulunut.

Kotona puutarhassaan istui Kaksijalka suuren omenapuun juurella koko perheensä ympäröimänä. Hän katseli maitansa, joilla vilja lainehti, katseli omenapuuta, joka oli täynnä ihania keltaisia hedelmiä. Eräs hänen pojistaan oli juuri tullut kotia ja tuonut järvestä pari suurta kalaa. Toinen oli metsällä... nyt he kuulivat hänen huutonsa... tuolla hän seisoi metsän rinnassa, olalla lihava kauris. Kolmas askarteli valmistaen auraa, josta piti tulla parempi kuin entinen. Kaikilla muillakin oli joku työ käsillä. Tytöt puuhailivat uunin luona ja väänsivät jauhomylllyä.

»Onni on seurannut meitä», sanoi Kaksijalka vaimolleen. »Kaikki menestyy ja kasvaa käsissämme. Ja lapsemme jatkavat työtämme, ja heidän lapsensa yhä edelleen... en tohdi ajatellakaan, kuinka suureksi sukumme mahti ja loisto kerran kasvaa.»

»Niin», sanoi vaimo. »Hyvin on meille käynyt. Muistuta minua, että sirottelemme hiukan jyviä varpusille, kun huonot ajat tulevat.»

»Sen teen», vastasi Kaksijalka. »Onhan meillä varaa hieman avustaa noita pikku veijareita. Ja mielelläni kuuntelen niiden viserrystä, kun aamuisin nousen levolta.»

YHDEKSÄS LUKU.

Metsän eläimet neuvottelevat.

Päivä päivältä kävi metsän eläinten valitus äänekkäämmäksi.

»Ei enää tiedä mitä tehdä ja mitä ei», sanoi myyrä. »Eilen kaivoi serkkuni maata, kuten koko sukumme on tehnyt hamasta maailman alusta. Yhtäkkiä hänet kiskaisee työn äärestä Kaksijalan poika ja iskee kuoliaaksi, koska sattui myyränmätäs hänen kukkasaralleen.»

»Hänen tyttärensä tappoi eilen vaimoni, joka muka oli ruma», sanoi nuori hämähäkki. »En sano tätä siksi, että vaimoni olisi ollut kovin herttainen minulle. Hän päinvastoin tahtoi syödä minut suuhunsa heti häiden jälkeen. Hädin-tuskin pääsin hengissä. Mutta muuten hän oli kunnollisin nainen auringon alla eikä tehnyt kellekään pahaa. Paitsi kärpäsilke tiettysti.»

»Meikäläisiä hän sulkee kekoihin», sanoi mehiläinen.

»Meitä hän huiskii läpsillä ja liinoilla», sanoi hyttynen.

»Meitä hän panee kiinni ja lihottaa ja syö», sanoi sika.

»Meidän tiellemme hän virittää loukkuja, kun yritämme ottaa hiukan syötävää», sanoi hiiri.

»Hän on meidän kaikkien herra», sanoi hirvi. »Ei ole meillä ketään, jonka puoleen kääntyä. Ei ole meillä kuningasta. Jalopeura ei enää ole metsän hallitsija. Hän tappaa meitä kápälällä, kun on nälkäinen, mutta ei hän meitä puolusta.»

Eläinten keskustellessa tuli paikalle naarasjalopeura hiljalleen käyden ja ilmestyi joukon keskelle. Eläimet hätkähtivät kauhusta, mutta tulija istuutui rauhallisesti ja sanoi: »Älkää pelätkö minua. En tee teille mitään. Surusta olen tuskin mitään syönyt viikkokauteen. Sama murhe painaa minua kuin teitäkin, ja minua vielä raskaammin, sillä miehenihän olisi ollut velvollinen puolustamaan meitä kaikkia näitä muukalaisia vastaan, mutta ei ole sitä tehnyt. Häpeä lankeaa minunkin niskoilleni.»

»Jalopeura auttakoon meitä! Jalopeura vapauttakoon meidät!» huusivat kaikki yhteen ääneen.

»Ei hän tee mitään», sanoi naarasjalopeura alakuloisesti. »Hän vain loikoo kotona pesässämme ja tuijottaa, tuijottaa. Mutta kuulkaapa nyt, mitä minulla on teille sanomista!»

Kaikki eläimet ryhmittäytyivät hänen ympärilleen ja kuuntelivat.

»Vaara uhkaa meitä jokaista», sanoi naarasjalopeura, »erotuksetta jokaista. Olen pannut mieleeni kaiken, mitä olen kuullut Kaksijalasta ja nähnyt hänen tekojaan, ja tunnen hänen luonteensa ja aikeensa, niinkuin hän olisi uskonut ne minulle. Koko maan hän tahtoo saada valtoihinsa. Hän ja hänen lapsensa tahtovat hallita meitä kaikkia — hyvällä tai pahalla.»

»Se on totta!» huusivat eläimet.

»Niin, se on totta», sanoi naarasjalopeura. »Älköön kukaan luulko olevansa turvassa. Väkevin eläin ja suurin puu — ellei hän heitä ole tänään kaatanut, niin tulee heidän vuoronsa huomenna. Viheliäisin mato ja mitättömin ruoho — ette tiedä, minä päivänä hän tarvitsee teitä tai milloin olette hänen tiellään, niin että viimeinen hetkenne lyö.»

»Aivan niin!» huusivat kaikki.

Vahva tammi nykytti ryhmyisiä oksiaan, hirvi laski huolestuneena sarvensa alas, kastemato maan mullassa kuiskasi: »Aivan niin», ja mehiläiset värisivät tuskasta.

»Niin on», sanoi naarasjalopeura. »Hänelle me olemme joko hyödyllisiä tai vahingollisia — emme muuta. Jos hänestä joku kukka on kaunis, hoitaa hän sitä; jos se tuoksuu pahalta hänen nenäänsä, tallaa hän sen maahan. Jos puu siimestää hänen nukkumapaikkaansa, antaa hän sen kasvaa. Mutta jos se on hänen tiellään tai jos hän tarvitsee sen kalupuuksi, kaataa hän sen. Sen eläimen, jota hän voi käyttää hyväkseen, hän ottaa kiinni ja tekee orjakeen. Hän vaatettaa itsensä sen nahalla, syö sen lihaa, teettää sillä työnsä. Eikä hän herkeä tultuaan kylläiseksi, kuten me muut. Ahne kun on, pyytää hän eläimiä ja kerää hedelmiä moneksi päiväksi, jottei koskaan tulisi kärsimään puutetta.»

»Se on totta! Se on totta!» huusivat eläimet kuorossa.

»Ja sitten vielä!» jatkoi naarasjalopeura. »Hän ei ole rehellinen metsästäjä kuten me muut. Hän ei tavoita saalistaan juoksemalla omin jaloin ... hän saavuttaa sen ratsastaen hevosella, jonka on pakottanut kanta-jakseen. Eikä hän iske saaliiseen kynsillään eikä tapa sitä hampaillaan ... hänellä on kumma ase, joka lentää halki ilman ja sattuessaan tuo kuoleman.»

»Kaikki me sen tunnemme», sanoi hirvi.

»Se suhahti kerran ohi korvani», sanoi susi.

»Se osui kerran siipeeni», sanoi kotka.

»Hän ei juo verta eikä syö lihaa niinkuin me muut», sanoi naarasjalopeura. »Hän paistaa sen tulella ... hänellä on aina majassaan tulta. Hän on tehnyt väkivaltaa luonnolle ... Me tunsimme vain sen tulen, joka syntyi kun salama iski johonkin vanhaan puuhun ... mutta hän lyö kiviä vastakkain, niin että kipinöi ... hän hankaa toisiinsa kahta kuivaa puupalasta, kunnes ne syttyvät tuleen.»

»Se on totta ... se on totta!» huusivat eläimet. »Hän on tehnyt tulen alamaisekseen.»

»Hän ei poimi metsän hedelmiä siellä, missä ne kypsyvät», sanoi naarasjalopeura. »Hän istuttaa ja viljelee niitä kasveja, joita tarvitsee, ja hävittää muut. Jos hän saa määrätä, niin hän mullistaa koko maan. Siinä ei tule kasvamaan muuta kuin sellaisia kasveja, joita hän käyttää hyväkseen, eikä elämään muita eläimiä kuin sellaisia, jotka hänelle tuottavat hyötyä ja huvia. Jos tahdomme elää maan päällä, on meidän ruvettava hänen orjikeen.»

»Se on totta ... se on totta!» huusivat eläimet.

Puhuja vaiken hetkeksi, ja oli aivan hiljaista. Eläimet kuulivat etäältä Valppaan haukuntaa.

»Kuulkaa koira!» sanoi naarasjalopeura. »Se oli hänen ensimmäinen palvelijansa. Nyt se auttaa häntä muiden vartioimisessa.»

»Koiraa on pettänyt meidät... tappakaamme koiraa!» huusivat eläimet.

Naarasjalopeura kohotti käpäläänsä, ja hiljaisuus palasi. Sitten se jatkoi:

»Muistatteko yötä, jona tapasimme toisemme tällä samalla niityllä juuri uusien eläinten tulon jälkeen? Oli muutamia, jotka silloin varoittivat meitä... ne olivat hevonen, härkä ja lammis... hanhi ja ankka olivat myöskin mukana... nyt ne kaikki ovat hänen orjiaan. Heidän aavistuksensa ei pettänyt heitä. Mutta ettekö muista, minkä näköiset ne kaksi uutta eläintä olivat nukkuessaan tässä? Alastomia ja köyhiä poloisia olivat... jotka olisimme voineet tappaa ihan vaivatta, jos olisimme tahtoneet.»

»Niin olisimme! Niin olisimme!» huusivat eläimet.

»Mutta sitä emme tehneet», sanoi naarasjalopeura. »Ja nyt he ovat metsän valtiaita. Tiedätkö, mistä heidän mahtinsa tulee? Se tulee niistä eläimistä, jotka he ovat panneet valtansa alle. Jos voimme erottaa heistä nuo eläimet, niin he tulevat samoiksi raukoiksi kuin olivat ennenkin. Kaksijalan mahti on siinä, että hän voi saada toiset tekemään työtä edestään. Jos tahdotte seurata neuvoani, on teidän siis saatava palvelijat häneltä pois. Lähettäkäämme joku tuonne ylös koettamaan puhua heille järkeä. Meidän täytyy herättää heidän kunniantuntonsa muistuttamalla heitä siitä ajasta, jolloin he vapaina juoksentelivät metsässä... Kuka tahtoo ottaa tämän toimittakseen?»

»Sinun pitää mennä itse!» huusivat eläimet.

»Ei», vastasi naarasjalopeura. »Se ei olisi järkevää. Heidän sukunsa ja minun sukuni välillä on verta. He saattaisivat muistaa sen, ja silloin sanani olisivat turhat. Sinne täytyy mennä jonkun, jota heidän ei ole koskaan tarvinnut pelätä.»

Puhuttiin jonkun aikaa puoleen ja toiseen, ja päätökseksi tuli, että kettu pannaan lähetiksi. Tosin eivät sen väliä hanhen, ankan ja kanan kanssa olleet ihan selvät, mutta parempaa ei nyt ollut löydettävissä.

Kettu siis läksi matkaan. Se tunsu paremmin kuin kukaan metsän salaisimmat oikopolut ja lupasi tuoda vastauksen mahdollisimman pian. Eläimet paneutuivat nurmelle lepäämään ja kuiskailivat hiljaa keskenään. Piirin keskellä loikoi naarasjalopeura tuijottaen eteensä suruisena ja karvain mielin.

Saavuttuaan Kaksijalan talon luo kettu kohtasi koiran, joka juuri oli yökierroillaan tarkastamassa, oliko ketään vihollista lähitienoilla.

»Hyvää iltaa, kuomaseni!», sanoi kettu lipevästi. »Näinkö myöhällä vielä ulkona?»

»Samat sanat», vastasi koiraa. »Minä vartioin herrani taloa. Sinä tuskin liikut niin rehellisillä asioilla.»

»Ei ole minulla herraa», sanoi kettu. »Eikähän ole vallan pitkälti aikaa siitäkään, kun sinä olit vapaa metsän koiraa. Semmoiseksi sinun pitäisi tulla vielä uudestaan. Seuraa minua niitylle. Siellä ovat kaikki eläimet koolla. He suovat sinulle anteeksi, että menit Kaksijalan palvelukseen, ja pitävät sinua yhtä hyvänä koirana kuin ennenkin, jos aukaiset portin ja päästät vangitut eläimet irti.»

»Täällä ei ole mitään vangittuja eläimiä», vastasi koira. »Meidän on kaikkien hyvä olla, emmekä muuta toivo. Jos olen Kaksijalan palvelija, olen myöskin hänen ystävänsä. Luiki vain kiireimmiten takaisin niiden luo, jotka sinut ovat lähettäneet.»

Sen sanottuaan koira käänsi selkensä ketulle ja pistäytyi sisään pienestä aukosta, joka oli sitä varten tehty aitaan. Mutta kettu jäi hetkiseksi seisomaan nähdäkseen, tulisiko ketään muuta näkyviin. Kauan ei kestänytään, ennenkuin muuan suuri hanhi pisti päänsä aukosta ulos.

»Iltaa, pikku neiti», sanoi kettu. »Astukaahan lähemmä, olkaa hyvä.»

»En uskalla», vastasi hanhi. »Ei ole lupa mennä ulos yöllä. Mutta minä niin hirveän mielelläni lähtisin pois. Sillä minä pelkään Kaksijalkaa. Äskettäin hän paistoi ja söi äitini.»

»Hirmuista!» huudahti kettu. »Teidän ei pidä viipyä silmänräpäystäkään enää tässä murhaajain pesässä. Tulkaa ulos minun luokseni, niin vien teidät sellaiseen paikkaan, missä olette ihan turvassa.»

»Kunpa vain voisın luottaa teihin», sanoi hanhi. »Mutta minulla on kymmenen siskoa. Enhän voi jättää heitä pulaan.»

»Kyllä minusta olisi parasta, ettette nyt herättäisi heitä», sanoi kettu. »Nuoret neitoset ovat kovin puheliaita, ja jos koira tai Kaksijalka huomaisivat pakonne, olisimme hukassa. Tulisitte paikalla paistetuksi, ja minullekin tietysti koituisi ikävyyksiä.»

»Se on totta», vastasi hanhi. »Mutta lupaatteko, että toisella kertaa noudatte siskoni?»

»Vakuutan kunniasanallani, että noudan tästä lähtien yhden neidin joka yö, kunnes he kaikki ovat pelastetut», sanoi kettu. »Mikäli se on vallassani. Voihan näet sattua esteitä.»

»Kuinka herttainen te olette!» sanoi hanhi. »Ja minä kun luulin, että villit eläimet ovat ties mitä hirviöitä. Niin minulle aina on kerrottu. On sanottu, ettei millään muotoa pidä mennä metsään, koska siellä voisi minulle sattua mitä pahinta.»

»Sulaa parjausta», sanoi kettu. »Kaikki metsän eläimet ovat enkeleitä. En ole ikinä kuullut, että siellä olisi ketään paistettu. Mutta tulkaa nyt, ennenkuin joku kuulee.»

»Nyt tulen», sanoi hanhi.

Se lyllesi aukosta ulos, ja samassa iskivät revon hampaat sen kurkkuun. Ei ääntäkään se ehtinyt päästää, ennenkuin kaikki jo oli tapahtunut.

Mutta tuossa tuokiassa oli Valpaskin paikalla. Kettu heitti hanhen ja koki purra minkä ennätti. Mutta se oli heikompi, ja koira ei antanut armoa. Vasta kun rosvo makasi kuoliaana maassa, meni Valpas jälleen aukostansa sisään.

Sillaikaa odottelivat eläimet niityllä.

»Kettu on pettänyt meidät», sanoi hirvi.

»Hän on tietysti joutunut kiinni ja mennyt Kaksijalan palvelukseen kuten ne muutkin», sanoi satakieli.

Vasta aamun sarastaessa tuli varpunen touhuissaan.

»Kettu on kuollut!» se kuulutti. »Makaa mäellä Kaksijalan talon edustalla. Itse olen nähnyt. Sen vieressä on kuollut hanhi.»

Silloin naarasjalopeura nousi ja kaikki muut sen mukana.

»Kettu on juossut omilla asioillaan», sanoi naarasjalopeura. »Se on kaa-
tunut omalle metsästysretkellään. Emme voi luottaa enää keneenkään.»
Ja se käveli hitaasti ja allapäin kotiinsa.

KYMMENES LUKU.

Jalopeura.

Oli yö, jonkun aikaa eläinten kokouksen jälkeen.

Jalopeura loikoi pesässään tapansa mukaan ja tuijotti keltaisin silmin tyhjää. Sen puoliso nukkui tai oli nukkuvinaan ja huokasi tuontuostakin syvään. Metsässä oli aivan hiljaista.

Jalopeura tiesi hyvin, mitä puolison huokailu merkitsi. Se tiesi, mistä eläimet olivat puhuneet metsässä tuona päivänä ja kaikkina muina päivinä. Ei yksikään niiden valituksista ollut sille tuntematon, ei yksikään niistä pilkkasanoista, joita oli siitä lausuttu, ollut mennyt ohi sen korvien. Se ei ollut hetkeäkään ollut epätietoinen siitä mielialasta, mikä metsässä vallitsi eläinten kuningasta vastaan.

Se ei myöskään ollut unohtanut, ketkä sitä olivat enimmin halventaneet. Sillä oli muistissaan monta nimeä, ja se tiesi kyllä kostaa jokaiselle, jalka aika tuli ja järjestys metsässä oli saatettu entiselleen. Joka päivä sen täytyi sietää puolisonsa pistopuheita, mutta nyt se ei enää välittänyt niistä. Puoliso vielä varmasti pyytää anteeksi ja rakastaa ja ihailee miestensä kuten ennenkin. Lapset sitten kunnioittavat häntä kuten ennenkin, ja vielä enemmänkin. Metsän historiassa hänet muistetaan kuninkaana, jonka hallitusaikana valtakuntaa oli uhannut turmio, minkä hän kuitenkin oli lopulta saanut torjutuksi.

Jalopeura nousi ja kulki hiljalleen metsän läpi.

»Eläinten kuningas on metsästävässä», sanoi siili ja hiipi pensaan alle.

»Kuinka hän on laiha», sanoi lepakko. »Pelkkää luuta ja nahkaa.»

»Hän ei ole metsästännyt moneen yöhön», sanoi pöllö. »Hänen silmänsä palavat nälästä.»

Mutta eläinten kuningas ei ajatellut metsästystä. Se kulki kuin unessa siihen suuntaan, missä Kaksijalan talo oli. Hirvi loikkasi polun yli — mutta jalopeura ei huomannut sitä. Verkalleen se vaelsi eteenpäin, kunnes saapui aukealle paikalle, missä Kaksijalan talo sijaitsi kunnaalla.

Jalopeura meni talon luo, hyppäsi aidan yli ja kätkeytyi pensaihin, joita kasvoi oven edustalla. Kukaan ei voinut nähdä sitä; sen keltaiset silmät vain kiiluivat lehvien välitse. Ja se saattoi yhdellä ainoalla hypäyksellä päästä ovelle.

Kaksijalka nukkui levottomasti tänä yönä. Hän heittelehti taljavuoteellaan, ja kun hän vihdoinkin oli saanut unen päästä kiinni, alkoi Valpas haukkua niin vimmatusti, että hänen täytyi mennä ulos katsomaan mitä oli tekeillä. Hän oli sulkenut aukon, josta koiran oli tapana mennä ulos, koska hanhi äskettäin oli mennyt sitä tietä ja joutunut ketun saaliiksi.

»Mitä siellä, Valpas?» kysyi hän.

Koira haukkui edelleen ja juoksi hänen luokseen. Hän aukaisi pienen luukun, katsoi ulos ja kuunteli. Ei siellä ollut mitään. Hän käski koiran maata rauhassa ja meni itsekin vuoteelleen takaisin. Mutta silloin hän kuuli hevosen tömistelevän tallissa, ja samassa alkoi myös härkä mylviä ja siipikarja kirkua. Nousi hirveä meteli. Hänen täytyi taas mennä katsomaan ja silloin hän näki kaikkien eläintensä vapisevan tuskasta. Hevonen oli märkänä hiestä, ja kanat ja ankat ja hanhet lentää räpistelivät levottomina suojuksessaan.

»Mitä ihmettä tämä merkitsee?» tuumi Kaksijalka.

Hän avasi oven ja astui ulos yöhön, aseetta ja alasti niinkuin oli nousut vuoteelta. Samassa kuului pensaista rasahdus. Jalopeura karkasi esiin, mutta Kaksijalka ennätti ajoissa sisälle ja sulki oven.

Tuokion verran hän seisoj tuskan vallassa eikä tiennyt mitä tehdä.

Ovessa olevasta pienestä reiästä hän näki, että jalopeura oli ulkopuolella, katse oveen tähdättynä ja valmiina hyppäykseen. Sen keltaiset silmät paloivat raivosta. Kaksijalka ymmärsi, että nyt oli tulossa taistelu, joka kerta kerralta oli lykätty tuonemmaksi.

Hän tuumi herättää poikansa ja hiipi toisesta ovesta ulos ja hyökätä jalopeuran selkään. Mutta pojat nukkuivat eri paikoissa taloa, ja päivä alkoi jo sarastaa idässä, ja silleikaa kuin hän kävisi heitä hakemassa, saattaisi joku perheen jäsenistä mennä ulos ja joutua pedon saaliiksi.

Kun hän siinä seisoj ja mietti, hälveni hänestä tuska.

Hän arveli olevansa siksi miestä, että kykeni yksinkin tappamaan vihollisensa. Hiljaa hän otti käsille kaksi parasta keihästään, tunnusteli tarkoin niiden teriä, veti henkeä syvään ja avasi oven.

Jalopeuraa ei näkynyt.

Hän katsoi puoleen ja toiseen, mutta ei löytänyt petoa. Mutta hän oli vanha ja kokenut metsästäjä ja tiesi varmasti, että se oli asettunut jonnekin väijyksiin. Hän seisoj ovella tyynenä, joka lihas jännittyneenä, valmiina taisteluun, joka oli välttämätön.

Silloin kuului pensaista rapinaa, ja samassa hän näki pedon silmät lehvien välitse. Hän tiesi, ettei ollut hukattava aikaa — sillä jos jalopeura hyökkäsi ensiksi, oli hän menettänyt miestä.

Siksi hän viskasi toisen keihäänsä, joka sattui jalopeuran silmään. Kuului raivokas kiljahdus, ja samassa toinen keihäs lävisti pedon sydämen.

Talossa kaikki kavahtivat pystyyn ja riensivät paikalle.

Siinä virui kuollut jalopeura, suuri ja uljas nähdä. Koira haukkui ja tahtoi purra sitä, mutta Kaksijalka ajoi sen pois.

»Olihan hän kuitenkin metsän kuningas», sanoi Kaksijalka. »Mutta nyt on koko maailmalle kuulutettava, että hän on kuollut ja valtakunta minun.»

Sitten he nylkivät pedolta nahan ja ripustivat sen pitkän riu'un nenään, jonka pystyttivät maahan, niin että se näkyi loitos.

»Jalopeura on surmattu!» kirkui varpunen lentäen ovelta ovelle. »Kaksijalka on murhannut metsän kuninkaan. Hänen nahkansa riippuu seipään nenässä talon edustalla... olen itse nähnyt.»

Eläimet juoksivat kaikki katsomaan. Metsän rinnasta ne katselivat pelokkaina Kaksijalan taloa, ja linnut tuijottivat ilmasta.

»Nyt on kaikki mennyttä», sanoi hirvi.

Ja niin olikin.

Mutta päivemmällä tuli oranki Kaksijalan luo, joka istui talonsa edustalla.

»Hyvää päivää, serkku», sanoi oranki.

Kaksijalka katsahti siihen, mutta ei vastannut.

»Niin, olet kai kuullut minun puhuneen sinusta pahaa», sanoi oranki.

»En kielläkään, etten ole ollut hieman varomaton puheissani. Mutta tiedäthän itsekkin . . . kun tapaa köyhän perheen, niin tulee pelänneeksi ikäviä velvollisuuksia. Ja kun on omiakin lapsia . . . eikä toimeentulo nykyään ole mitään helppoa . . . niin ymmäräthän. Sitäpaitsi olet ker-
ran lyönyt minua kepillä . . . tasoittakoon se meidän välimme.»

»Mitä tahdot?» kysyi Kaksijalka. »Ei minulla ole aikaa eikä halua kuunnella jaaritustasi.»

»Älähän pahastu, serkkuni», sanoi oranki ja istui hänen viereensä. »Minä siis tunnustan loistavan menestyksesi. Sinulla on ollut hyvä onni . . . Varjelkoon, en tietysti kiellä etevyyttäsi! Olet toiminut kerrassaan suurenmoisesti. Temppu, minkä teit hevoselle, oli tosiaankin mainio. Ja nyt, kun olet peijannut jalopeuran . . .»

»Mitä tahdot, senkin kuvatus?» sanoi Kaksijalka.

»Lyöttäytyä seuraasi, serkku», sanoi oranki. »Me kaksi yhdessä voimme valloittaa maailman.»

»Oletko hullu?» sanoi Kaksijalka. »Mitä tekisin tuommoisella naurettavalla, löyhäpäisellä otuksella kuin sinä olet? Et voi hyödyttää minua edes sen vertaa kuin joku kyyhkynen. Mene tiehesi tai saat selkäsäunan semmoisen, että muistat pitkän aikaal!»

Oranki siirtihe syrjempään, mutta ei vielä heittänyt toivoansa.

»Ajattelisit toki ensin asiaa, serkkuseni», puhui se. »Niin pystyvä kuin oletkin, voisin kuitenkin olla sinulle hyödyksi. Voisin olla hyvänä välittäjänä sinun ja eläinten välillä. Osaan semmoista, mitä sinä et osaa, ja mitä en osaa, sen opin helposti. Istuessani ylhäällä omenapuussa olen tarkastellut sinua, kun olet muokannut maatasi, ja monta taitoasi olen jo oppinut. Tiedätkös . . .»

Kaksijalka nousi ja tarttui orankia käsivarteen.

»Hei, tulkaa katsomaan!» huusi hän sisässä-olijoille.

Kaikki tulivat ulos ja töllistelivät apinaa.

»Tämä jehu tässä tahtoo ruveta minulle kumppaniksi», sanoi hän. »Eikä hän sitä teekään halvasta. Hän sanoo jo siepanneensa minun taitoni itselleen. Pankaamme hänet häkkiin, niin saamme sadeilmoilla huvitella itseämme katselemalla hänen temppujaan.»

Ei auttanut, vaikka oranki pani vastaan. Kaksijalka piteli siitä kiinni, ja vähän ajan kuluttua oli valmiina häkki, mihin se työnnettiin.

»Sukulaiset ovat sentään roskajoukkoa», sanoi oranki istuessaan häkin sisä lattiaalla kirppuja pyydystellen.

25
penniä

Mailta ja meriltä

25
penniä

Mielelläsi luet jännittäviä ja seikkailurikkaita kirjoja, mutta halpahintaisia, kelvollisia nuorisonkirjoja on toistaiseksi ollut kovin niukalti valittavana. Sentähden onkin kirjailija Teuvo Pakkala ryhtynyt toimittamaan »Mailta ja meriltä» nimistä sarjaa kaikkein hauskimpia seikkailuja, kertomuksia ja tarinoita eri maista ja eri ajoilta. Sarja kasvaa nopeasti. Jokainen kirja maksaa ainoastaan 25 penniä.

Ensimmäiset kirjat.

- N:o 1. **Karkuri.** Kertomus Tyy-
nen meren saarelta.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla.**
Kertomus Amerikan aarniometsästä.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina ul-
jaasta Veronika-neidistä.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikko-
tarina.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihme-
lukko.** Itämaalainen seikkailu-
kertomus.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreik-
kalaisia satuja.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kerto-
mus arosudesta.
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva.**
Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjois-
naparetkiltä.** N:o 9 Laivalla
napameritse. N:o 10. Suksilla
ja kajakilla. N:o 11. Talvea saa-
rella nimettömällä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän ko-
dissa.** Neljä seikkailurikasta
kertomusta.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.**
Seikkailuja kaukaisessa län-
nessä.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus
siitä miten ihminen on tullut
luomakunnan herraksi.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Rans-
kan vallankumousajoilta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen
hevosensa.** Uusia kertomuksia
arapialaisesta sarjasta 1001 yön
tarinoita.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme
kertomusta.
- N:o 18. **Eksyksissä präria-
aavikolla**
- N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan
ja Saksan viime sodasta.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Ker-
mus buuri-sodasta.

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä